

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Υπερνομαρχία Αθηνών Πειραιώς

Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας

Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων

Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας

Τοπική ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Αττικής

Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών

Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά

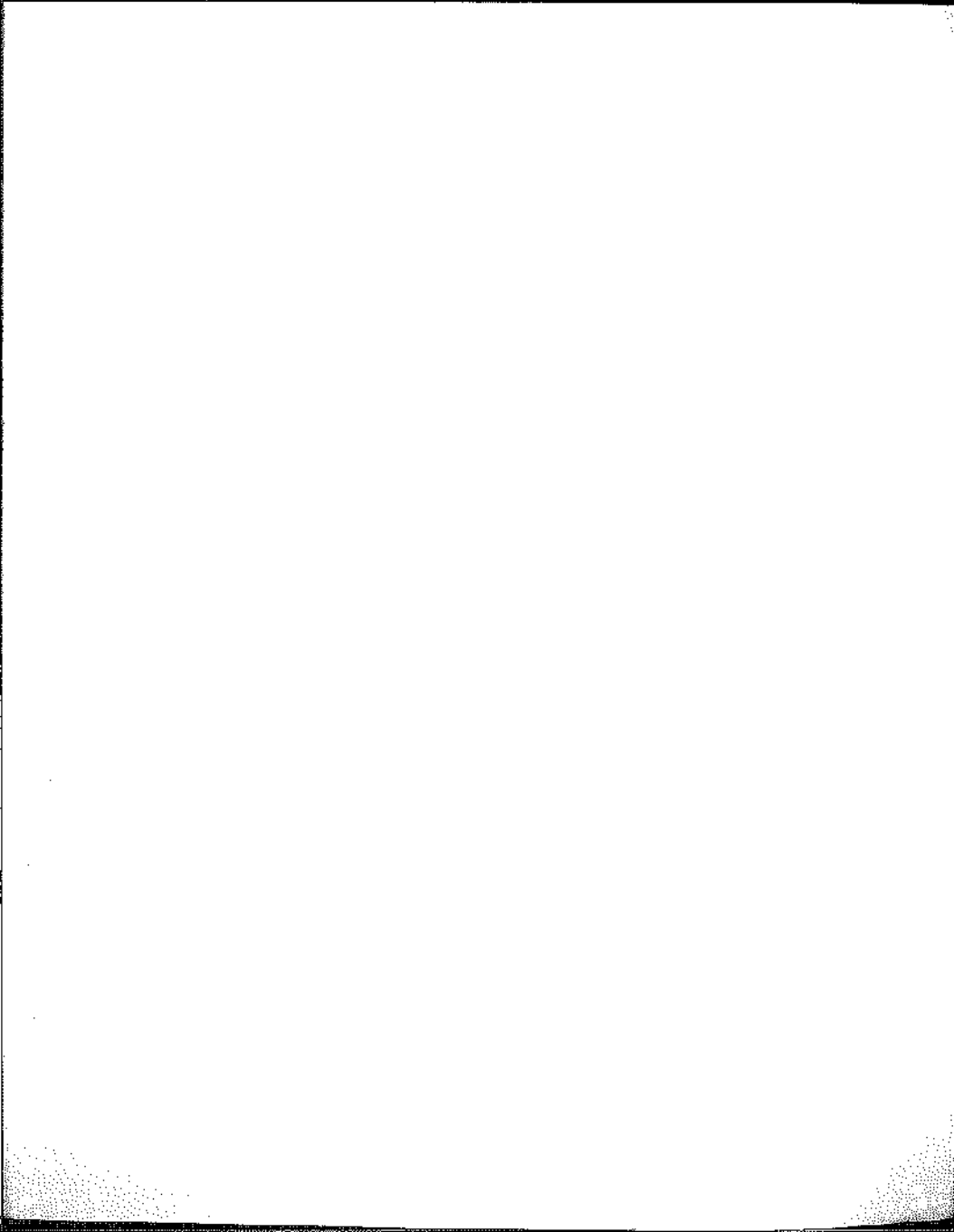
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Αθήνας

Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Πειραιά

**«ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ
12 ΦΟΡΕΩΝ
για το Περιβάλλον»**

η ίδρυση
οι σκοποί
το έργο της

**“Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ για το περιβάλλον
αποτέλεσε πρότυπο και υπόδειγμα,
που ανοίγει το δρόμο για σύγχρονες μορφές
παρέμβασης στην πολυεπίπεδη
και περίπλοκη σημερινή πραγματικότητα
με τα σύνθετα προβλήματά της”**

Η έκδοση του παρόντος έγινε τον Ιούλιο 2010
με δαπάνη του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο Λεκανοπέδιο της Αττικής, στο χώρο στον οποίο ζούμε περί τα 4 εκατομμύρια άνθρωποι, το πολεοδομικό συγκρότημα Αθήνας, Πειραιά και γύρω Δήμων, φαίνεται να έχει καλύψει ολόκληρο το χώρο με τη μορφή ενός συμπαγούς οικοδομήματος όπου οι ελεύθεροι χώροι πρασίνου και οι κοινόχρηστοι χώροι είναι λίγοι σε αριθμό και περιορισμένοι σε έκταση. Παράλληλα, τα περιαστικά δάση του Λεκανοπεδίου (Πεντέλη, Πάρνηθα, Υμηττός, Αιγάλεω) έχουν περιοριστεί από τη δόμηση, νόμιμη και παράνομη. Τα τελευταία μάλιστα χρόνια τα περιαστικά μας δάση τραυματίζονται βαθιά από μεγάλες πυρκαγιές, πολλές από τις οποίες οφείλονται σε εμπρηστές που επιδιώκουν την οικοπεδοποίηση των ορεινών εκτάσεων.

Η συνεχής και εξαντλητική οικοδομική αξιοποίηση του αστικού χώρου, επιδεινώνει την ήδη βεβαρημένη κατάσταση και η ένταση πυκνότητας του αστικού ιστού μαζί με όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες διαμορφώνουν ιδιαίτερες συνθήκες στο κλίμα της πόλης. Στο Λεκανοπέδιο η πληθυσμιακή συμφόρηση προκαλεί **δυσμενείς συνθήκες ζωής** ενώ οι ελεύθεροι χώροι και χώροι πρασίνου που απέμειναν συνεχώς μειώνονται. Επίκαιρος είναι ο λόγος του Τσέχοφ στο θεατρικό έργο «Θείος Βάνια» ότι «ο άνθρωπος αντί να δημιουργεί καταστρέφει. Τα δάση όλο και λιγοστεύουν, τα ποτάμια ξεραινόνται, τα θηράματα έχουν εκλείψει, το κλίμα χάλασε και μέρα με τη μέρα η γη γίνεται όλο και πιο φτωχή και πιο άσχημη». Η ατμόσφαιρα, ο αέρας που αναπνέουμε, ρυπαίνεται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (καυσαέρια αυτοκινήτων, εκπομπές από τις βιομηχανίες κλπ.), και ήδη μας πνίγουν τα συνεχώς αυξανόμενα αιωρούμενα σωματίδια ενώ καμία αναγκαία πολιτική αντιμετώπισης της ρύπανσης αυτής, δεν διαγράφεται στον ορίζοντα.

Το πρόβλημα στη περιοχή της Αθήνας επιτείνεται από την κλιματική αλλαγή. Επιστήμονες επισημαίνουν την αύξηση της θερμοκρασίας κοντά στους 3-4° C και την αύξηση των διαστημάτων με υψηλές θερμοκρασίες μέσα στη τελευταία δεκαπενταετία κατά 50%, ενώ παρατηρείται και σημαντική αύξηση της εμφάνισης των καυσώνων. Η κατάσταση αυτή εντείνει τις προσπάθειες των Δήμων, περιβαλλοντικών Οργανώσεων και Επιτροπών κατοίκων που αγωνίζονται για την ποιότητα ζωής και τη διάσωση των ελεύθερων χώρων και των χώρων πρασίνου που έχουν απομείνει.

Είναι γνωστόν ότι η απουσία χώρων πρασίνου συμβάλλει σημαντικά και στο φαινόμενο της «υπερθέρμανσης», ενώ η δημιουργία μεγάλων και μικρών χώρων πρασίνου θα μπορούσε, σύμφωνα με σχετικές μελέτες, να μειώσει τη μέση θερμοκρασία στην Αττική μέχρι 3° C. Έτσι, ο αγώνας για το πράσινο γίνεται πραγματικός αγώνας ζωής. Με την αύξηση του πράσινου μειώνεται η ατμοσφαιρική ρύπανση, αυξάνεται το οξυγόνο, βελτιώνεται ο αέρας που αναπνέουμε. Η πυκνή δόμηση, η έλλειψη χώρων πρασίνου και ο αυξανόμενος κυκλοφοριακός φόρτος εντείνουν τη θερμική ρύπανση μέσα στο Λεκανοπέδιο, όπου έγινε πλέον συνήθεια η ρύπανση να ξεπερνά τα όρια του συναγερμού.

Στην Αττική που περιβάλλεται από θάλασσα, οι κάτοικοι νιώθουν ότι είναι αποκλεισμένοι από αυτή. **Αυθαίρετες καταλήψεις και αποκλεισμοί του αιγιαλού** από ιδιώτες, αλλά και **προνομιακές παραχωρήσεις αιγιαλού**, τόσο σε ιδιωτικά συμφέροντα όσο και σε δημόσιους φορείς στερούν από τους πολίτες το δικαίωμα και τη δυνατότητα να έχουν άμεση πρόσβαση στη θάλασσά τους. Διαπιστώνεται μάλιστα ότι η κεντρική εξουσία παραβιάζουσα στο παρελθόν νόμους και Σύνταγμα όχι μόνο συντήρησε την κατάσταση αυτή αλλά με συνεχείς πράξεις της την κατέστησε δυσμενέστερη για τους πολίτες.

Το Μνημόνιο Συνεργασίας

Ενώπιον αυτής της ζοφερής κατάστασης η Υπερνομάρχης Αθηνών-Πειραιώς **Κωνσταντίνα Μπέη** αποφάσισε να ενεργοποιηθεί και να αναλάβει πρωτοβουλίες για να δραστηριοποιήσει τους κοινωνικούς, επιστημονικούς, αυτοδιοικητικούς και πολιτικούς φορείς σε κοινή μάχη για την ποιότητα ζωής των κατοίκων του Λεκανοπεδίου. Για το σκοπό αυτό η Υπερνομάρχης απευθύνθηκε στους Προέδρους και Πρυτάνεις φορέων που εκφράζουν την κοινωνία και συνάντησε την ένθερμη αποδοχή της πρωτοβουλίας της για συνεργασία στα θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Έτσι οι ακόλουθοι δώδεκα Φορείς,

Υπερνομαρχία Αθηνών Πειραιώς

Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας

Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων

Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας

Τοπική ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Αττικής

Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών

Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

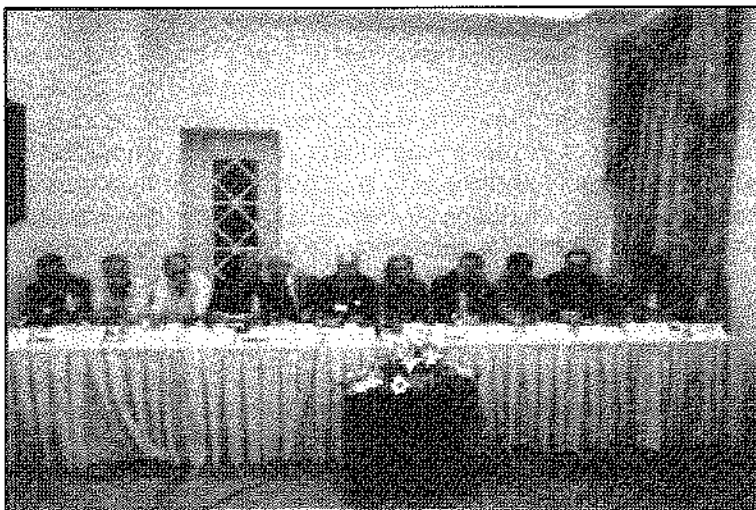
Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Αθήνας

Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Πειραιά

αποδέχθηκαν και οι Πρόεδροι και Πρυτάνεις τους στη διάρκεια πανηγυρικής τελετής, που πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Κωστής Παλαμάς του Πανεπιστημίου Αθηνών την 3^η Ιουλίου 2008, υπέγραψαν **ΜΝΗΜΟΝΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ** όπου δήλωσαν:

«Αποφασίζουμε:

- Να ενώσουμε τις δυνάμεις μας και να συντονίσουμε τη δράση μας για να διασώσουμε όλους τους ελεύθερους χώρους (δημόσιους και ιδιωτικούς) που

Οι Πρόεδροι και οι Πρωτάνεις υπογράφουν το Μνημόνιο

έχουν απομείνει, για να αξιοποιηθούν με βάση και τις προτάσεις των οικείων δήμων και να γίνουν πάρκα και άλση, χώροι πολιτισμού, χώροι ξεκούρασης και ξεγνοιασιάς, αναψυχής και περιπάτου, χώροι που θα παίζουν τα παιδιά και θα αθλούνται οι νέοι.

- Να διεκδικήσουμε την ελεύθερη πρόσβαση στις παραλίες.

- Να έχουμε ενεργή και διεκδικητική παρουσία για την επίτευξη των παραπάνω στόχων.

- Να συμβάλλουμε στην ευαισθητοποίηση των πολιτών και την κινητοποίησή τους για τα θέματα του περιβάλλοντος.»

Οι Πρόεδροι και Πρυτάνεις που συγκρότησαν τη «**ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ για το Περιβάλλον**» κατά την υπογραφή του Μνημονίου αναφέρθηκαν στη σπουδαιότητα της συνεργασίας τους και τόνισαν την απόφασή τους να συμβάλουν αποφασιστικά στον αγώνα για τη διάσωση των τελευταίων ελεύθερων χώρων που έχουν απομείνει στο Λεκανοπέδιο, για την ελεύθερη πρόσβαση στη θάλασσα, για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του Λεκανοπεδίου.

Κωνσταντίνος Μπέτη Υπερνομάρχης Αθηνών Πειραιώς

«... Ως υπεύθυνοι φορείς επιβάλλεται να ξεπεράσουμε τις διακηρύξεις και ανταποκρινόμενοι στο λαϊκό αίτημα να περάσουμε στην πράξη για να βελτιώσουμε την ποιότητα ζωής των πολιτών... Επισημαίνω ότι και η θάλασσα έχει σε μεγάλο βαθμό αποκλειστεί από τους πολίτες, γεγονός που επιβάλλει να διεκδικήσουμε την ελεύθερη πρόσβαση στις παραλίες...».

Χρήστος Κίτσας Πρύτανης Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

«... Η παρέμβαση του ανθρώπου σε βάρος της φύσης έγινε με τέτοιο τρόπο που άρχισαν σχεδόν να καταστρέφονται οι μηχανισμοί αυτοάμυνας και αυτοαναπλήρωσης που διαθέτει η φύση στο εσωτερικό της. Βρισκόμαστε πλέον στο σημείο που δεν συγχωρείται ολιγωρία... Σημαντικοί φορείς του Λεκανοπεδίου δεσμεύονται για πρώτη φορά σε κοινή προσπάθεια για δράση... Από αυτή την πρωτοβουλία της Υπερνομάρχη κ. Μπέτη δε θα μπορούσε να απέχει το Πανεπιστήμιο...».

Γιάννης Παναγοπούλος Πρόεδρος ΓΣΕΕ

«... Βρισκόμαστε εδώ οι πιο δυναμικοί, κοινωνικοί, αυτοδιοικητικοί φορείς να πάρουμε μια πρωτοβουλία για το θέμα της διάσωσης των ελεύθερων χώρων και βελτίωσης της ποιότητας ζωής... Αυτό απαιτεί δράση, δράση από όλους μας... Συγχαίρω

την Υπερνομάρχη κ. Μπέη που την ξεκίνησε...».

Σπύρος Παπασπύρος Πρόεδρος ΑΔΕΔΥ

«Η πρωτοβουλία έρχεται να υπηρετήσει μια ανάπτυξη με ποιότητα ζωής... Η κοινωνική ενεργοποίηση είναι το θέμα, η υποχρέωση όλων μας... για να ξαναδώσουμε διέξοδο ζωής για τους ανθρώπους από την εργασία μέχρι την κατοικία τους, από τη ψυχαγωγία τους μέχρι τη δημιουργία...».

Κωνσταντίνος Μουζούρης Πρύτανης Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

«... Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο δεν θα μπορούσε παρά να είναι παρόν σε αυτή την πρωτοβουλία της Υπερνομάρχου κ. Μπέη... Το Πολυτεχνείο θα είναι εδώ, όπως είναι και παντού αλλού και θα συμβάλει στην επιτυχία όσο μπορεί...».

Γεωργίος Ζέρβας Πρύτανης Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

«... Από πρόσφατη μελέτη προκύπτει ότι οι κάτοικοι της Αθήνας σε μεγάλο ποσοστό θέλουν να την εγκαταλείψουν... ασφυκτούν, δε νιώθουν ευχάριστα. Οφείλουμε να αγωνισθούμε...».

Δημήτρης Παζινός Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών

«... Το βασικότερο ανθρώπινο δικαίωμα είναι το δικαίωμα στη ζωή, το δικαίωμα να ζεις σε ένα ποιοτικό περιβάλλον... Αν γινόταν ένας διαγωνισμός με βάση ποιοί είναι οι εχθροί του περιβάλλοντος, η κεντρική εξουσία θα διεκδικούσε το πρώτο βραβείο με βάση την πολιτική τσιμεντοποίησης που εφαρμόζει...».

Δημήτρης Καλογερόπουλος Πρόεδρος Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Αττικής

«... Είμαστε σαν τους 12 Αποστόλους για το περιβάλλον, αν το πάρετε σημειολογικά... Η Υπερνομάρχης κ. Μπέη έχει μεγάλη ευαισθησία για το πράσινο. Σήμερα κοινωνικοί φορείς, επιστημο-

νικοί φορείς, Τοπική Αυτοδιοίκηση βρισκόμαστε όλοι μαζί προκειμένου η Αττική να διασώσει τους ελεύθερους χώρους που έχουν απομείνει...».

Ιωάννης Αλαβάνος Πρόεδρος ΤΕΕ

«... Οι εναπομείναντες ελεύθεροι χώροι δεν επαρκούν για να ανατρέψουν τις δυσμενείς περιβαλλοντικές συνθήκες στο Λεκανοπέδιο. Ας τους διασώσουμε κόντρα στην πολιτική που τους έχει μειώσει τόσο πολύ τα τελευταία χρόνια...».

Στυλιανός Μανουσάκης Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς

«... Η επιτυχία είναι δεδομένη με βάση το στοιχείο της διαφορετικότητας των μετεχόντων επιστημονικών φορέων, των Πανεπιστημίων, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που δείχνουν αφενός την κοινωνική ευαισθησία, αφετέρου την ευαισθησία τους για το πρόβλημα, τους ελεύθερους χώρους και ό,τι αφορά τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του πολίτη...».

Γιάννης Καλλιάνος Αντιπρόεδρος Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Αθήνας, αναπληρών την Πρόεδρο, κ. Σταβή Σαλουφάκου

«... όλοι οι φορείς θα πρέπει να ενώσουμε τις δυνάμεις μας για να υπερασπιστούμε τους εναπομείναντες ελεύθερους χώρους...».

Πέτρος Κυριακού Πρόεδρος Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Πειραιά

«... η πρωτοβουλία αυτή θα ενεργοποιήσει πράγματι τους πολίτες που έχουν στρέψει την πλάτη τους στην πολιτική και τους πολιτικούς...».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τον αποβιβάσαντα Πρόεδρο του Εργατικού Κέντρου Πειραιά, Πέτρο Κυριακού, διαδέχθηκε ο νέος Πρόεδρος, κ. Χρήστος Τρυφιάτης. Επίσης, τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθη-

νών, κ. Χρήστο Κίττα, όταν παραιτήθηκε τον διαδέχθηκε ο νέος Πρύτανης, κ. **Δημοσθένης Ασημακόπουλος**.

Η Συντονιστική Επιτροπή

Για την προώθηση του έργου της ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ συγκροτήθηκε η **Συντονιστική Επιτροπή** στην οποία μετέχουν πρόσωπα υποδειχθέντα από τους φορείς και τα οποία διακρίνονται για το ενδιαφέρον τους και τις επιστημονικές τους γνώσεις στα θέματα του περιβάλλοντος.

Αρβανιτάκης Σπύρος, Διευθυντής Τοπικής Ανάπτυξης Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., εκπρόσωπος Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Αττικής.

Δαβάκης Γεώργιος, Δημοτικός Σύμβουλος Πειραιά, Πρόεδρος Επιτροπής Πολιτικής Προστασίας ΤΕΔΚΝΑ, εκπρόσωπος Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Αττικής

Δαμιανίδης Δημήτριος, Μέλος Γενικού Συμβουλίου ΑΔΕΔΥ, εκπρόσωπος Α.Δ.Ε.Δ.Υ.

Δρακοπούλου Νικολία-Λίζα, Δικηγόρος, Μέλος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, εκπρόσωπος ΔΣΑ.

Θεοχάρη Χριστίνα, Δρ. Περιβαλλοντολόγος - Χημικός Μηχανικός, Γραμματέας Περιβάλλοντος της ΓΣΕΕ, Επιμελήτρια Μόνιμης Επιτροπής Περιβάλλοντος Τ.Ε.Ε., Υπεύθυνη Τμήματος Περιβάλλοντος Ε.Κ.Α., εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Ε., Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας, Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Αθηνών

Καραγεώργου Βασιλική, Δικηγόρος - Διδάκτωρ Ευρωπαϊκού Δικαίου Περιβάλλοντος, εκπρόσωπος Υπερνομαρχίας Αθηνών-Πειραιώς

Καράκωστας Κ. Ιωάννης, Αντιπρύτανης Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εκπρόσωπος Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Κασκαβέλης Νικόλαος, Δικηγόρος, Μ.Δ.Ε. στην Ευρωπαϊκή

Διοίκηση & Πολιτική, εκπρόσωπος Υπερνομαρχίας Αθηνών- Πειραιώς

Κουνέλης Βασίλειος, Δικηγόρος, Μέλος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, εκπρόσωπος ΔΣΑ

Κουρής Ιωάννης, Γεωπόνος, Δημοτικός Σύμβουλος και μέλος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Δήμου Νέας Πεντέλης, Υπάλληλος Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, εκπρόσωπος Υπερνομαρχίας Αθηνών-Πειραιώς

Λούμος Δημήτριος, Υπάλληλος Ο.Σ.Ε., Μέλος Δ.Σ. του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Πειραιά, εκπρόσωπος ΕΚΠ

Μπέης Δημήτρης, Πρώην Δήμαρχος Αθηναίων, εκπρόσωπος Υπερνομαρχίας Αθηνών-Πειραιώς

Μπιτούνης Παναγιώτης, Γενικός Γραμματέας Αναπτυξιακού Συνδέσμου Δυτικής Αθήνας (Α.Σ.Δ.Α.), εκπρόσωπος Υπερνομαρχίας Αθηνών-Πειραιώς

Νικολακοπούλου Μαρία, Αρχιτέκτονας - Πολεοδόμος, Στέλεχος Γραφείου Χωροταξίας ΤΕΕ, εκπρόσωπος Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας

Νικολοπούλου-Σταμάτη Πολυξένη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών, εκπρόσωπος Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Παπαγιάννης Αλέξανδρος, Αναπληρωτής Καθηγητής Ε.Μ.Π., εκπρόσωπος Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Παπαδάκης Κωνσταντίνος, Δικηγόρος, μέλος Δ.Σ. του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, εκπρόσωπος ΔΣΑ.

Παπαφωτίου Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Διευθύντρια Εργαστηρίου Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, εκπρόσωπος Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Πατρίκιος Γεώργιος, Επίκουρος Καθηγητής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, εκπρόσωπος Υπερνομαρχίας Αθηνών-Πειραιώς

Πολίτης Γεώργιος, Δικηγόρος, Νομικός Περιβάλλοντος,

Μ.Δ.Ε. στην Πολεοδομία και τη Χωροταξία, μέλος του Δ.Σ.Π., εκπρόσωπος Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιώς

Πολύζος Ιωάννης, Καθηγητής, Αντιπρύτανης Ε.Μ.Π., εκπρόσωπος Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου

Σκούλλος Μιχαήλ, Καθηγητής Τμήματος Χημείας, εκπρόσωπος Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Τόπακα Ιωάννα, Δικηγόρος, Μέλος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, εκπρόσωπος ΔΣΑ

Τσακιροπούλου Ειρήνη, Αρχιτέκτονας - Πολεοδόμος, Στέλεχος Γραφείου Χωροταξίας ΤΕΕ, Εκπρόσωπος Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Θα πρέπει να αναφερθεί και η συμβολή στο έργο της Συντονιστικής Επιτροπής της **Ιωάννας Κουφάκη**, Προέδρου της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Στη Συντονιστική Επιτροπή μετείχαν για μικρότερο ή μεγαλύτερο διάστημα και οι:

Αναγνώστου Ευάγγελος, Δικηγόρος, Μέλος Δ.Σ. Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, εκπρόσωπος Δ.Σ.Π.

Ανδριοπούλου Ρουμπίνη, Αντινομάρχης Υπερνομαρχίας Αθηνών- Πειραιώς, εκπρόσωπος Υπερνομαρχίας Αθηνών- Πειραιώς

Γιαννόπουλος Αργύριος, Αντινομάρχης Υπερνομαρχίας Αθηνών-Πειραιώς, εκπρόσωπος Υπερνομαρχίας Αθηνών-Πειραιώς

Καπενή Ελευθερία, π. Επιστημονικός Συνεργάτης Υπερνομαρχίας, Μ.Δ.Ε. στη Διεθνή Πολιτική Οικονομία, εκπρόσωπος Υπερνομαρχίας Αθηνών-Πειραιώς

Πρόεδρος της Συντονιστικής Επιτροπής, η οποία μονίμως συνεδριάζει στα γραφεία της Υπερνομαρχίας Αθηνών-Πειραιώς, δεν ορίστηκε ούτε εκλέχτηκε. Σε κάθε συνεδριάσή της η Επιτροπή

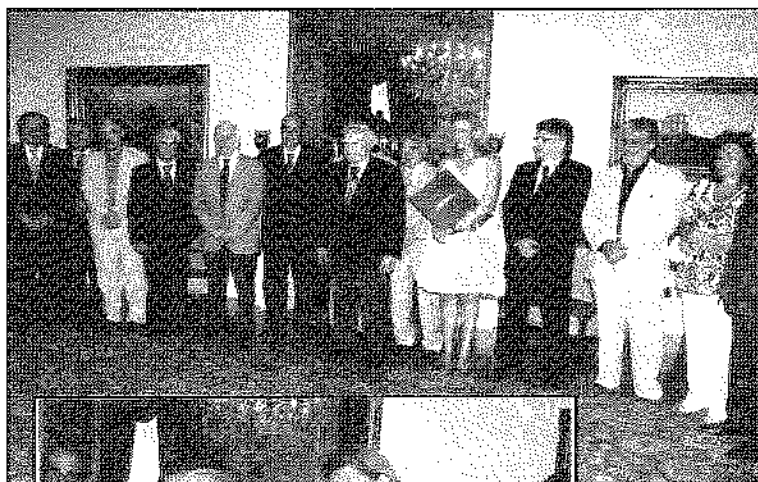
ορίζει ως προεδρεύοντα εκ περιτροπής ένα από τα παρόντα μέλη της. Με πρόταση του κ. Ιωάννη Πολύζου, ο Δημήτρης Μπέης ορίστηκε ως Συντονιστής για την προεργασία των θεμάτων που συζητούνται στην Επιτροπή.

Καθήκοντα Γραμματέα της Επιτροπής άσκησε η υπάλληλος της Υπερνομαρχίας **Νατάσα Στάμου**, την οποία διαδέχθηκε η **Ευγενία Τσαμκόσογλου**. Σήμερα, καθήκοντα Γραμματέα ασκεί η **Ελίζα Πολίτη**.

Η συγκρότηση της «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ για το Περιβάλλον», το **Μνημόνιο Συνεργασίας**, οι αποφάσεις της Συντονιστικής Επιτροπής και οι δραστηριότητες της ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (συνεντεύξεις Τύπου, συμμετοχή σε εκδηλώσεις που αναφέρονται στο περιβάλλον κλπ.) δημοσιεύθηκαν και δημοσιεύονται ηλεκτρονικά σε συγκεκριμένο χώρο στην επίσημη ιστοσελίδα της Υπερνομαρχίας Αθηνών Πειραιώς (www.ypernomarhia.gr) και στις ιστοσελίδες του Αττικού Πράσινου (www.attiko-prasino.gr)

Ο λογότυπος της ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ προτίθεται ως **banner** στην πρώτη σελίδα της ιστοσελίδας και των λοιπών Φορέων της Συνεργασίας με την παραπομπή (link):

[http://www.ypernomarhia.gr/?section=subcategory&subcat=125.](http://www.ypernomarhia.gr/?section=subcategory&subcat=125)

Οι Πρόεδροι και οι Πρυτάνεις των Δώδεκα Φορέων, ξεκίνησαν τη δραστηριότητά τους με επίσκεψη στον **Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Κάρλο Παπούλια**, στον οποίο γνωστοποίησαν την απόφασή τους να συνεργασθούν για το περιβάλλον και να αγωνιστούν για τη διάσωση των ελεύθερων χώρων. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, του οποίου είναι γνωστές οι οικολογικές ευαισθησίες, συγχάρηκε τους Προέδρους και Πρυτάνεις των 12 Φορέων για την πρωτοβουλία και δήλωσε ότι θα πρέπει να τον θεωρούν ως το «δέκατο τρίτο μέλος» της Συνεργασίας.

ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ

Είναι γνωστόν ότι οι χώροι πρασίνου, τα πάρκα, οι δασικές εκτάσεις μέσα σε πυκνοδομημένους αστικούς χώρους όπως η Αθήνα και το Λεκανοπέδιο έχουν σημαντική επίδραση τόσο στην ποιότητα ζωής όσο και στην υγεία των κατοίκων. Η ατμοσφαιρική ρύπανση στο Λεκανοπέδιο και οι επικίνδυνοι για την υγεία ρύποι αυξάνονται ανεξέλεγκτα τόσο από την κυκλοφορία οχημάτων και από τους καυστήρες κεντρικής θέρμανσης, όσο και από τη μείωση του πρασίνου.

Στην Αθήνα και γενικότερα στο Λεκανοπέδιο διαπιστώνεται ότι η έλλειψη πρασίνου αγγίζει δραματικά επίπεδα και μάλιστα, ενώ ο πληθυσμός πολλαπλασιάζεται οι χώροι πρασίνου μειώνονται. Ελεύθεροι χώροι προβλεπόμενοι στα σχέδια πόλης ως χώροι πρασίνου κτίζονται. Οι φωτιές-εμπρησμοί στα περιαστικά δάση έχουν μειώσει σε πολύ μεγάλο ποσοστό το περιαστικό πράσινο ενώ σημαντικό τμήμα των καμένων βουνών έχει οικοδομηθεί. Η αυθαίρετη αυτή δόμηση συναντούσε την ανοχή της κεντρικής εξουσίας, η οποία πολλές φορές ουσιαστικά την υπέθαλπε με ενέργειες και αποφάσεις της.

Η Συντονιστική Επιτροπή μελέτησε τους σημαντικότερους ελεύθερους χώρους στην περιοχή του Λεκανοπεδίου. Καθένας απ' αυτούς αποτελεί μια ξεχωριστή οντότητα σε σχέση με τα ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν, έχει τα δικά του χαρακτηριστικά και το δικό του ιδιαίτερο καθεστώς. Όλοι όμως έχουν πλέον ένα κοινό στοιχείο, ότι πρέπει να διασωθούν και να προστατευθούν θεσμικά με τρόπο ξεκάθαρο και πάγιο και να γίνουν χώροι πρασίνου και αναψυχής των πολιτών.

Η Υπερνομάρχης, Ντίνα Μπέη, πραγματοποίησε συσκέψεις με Δημάρχους των περιοχών, όπου βρίσκονται οι χώροι και ενημερώθηκε για τις απόψεις των οικείων δήμων. Συσκέψεις πραγ-

ματοποίησε και με Φορείς και Επιτροπές Πολιτών, που δραστηριοποιούνται για τα θέματα του περιβάλλοντος. Στις συσκέψεις αυτές μετείχαν και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής.

Στις συνεδριάσεις της Συντονιστικής Επιτροπής κλήθηκαν κατά περίπτωση και μετείχαν στη συζήτηση Επιτροπές Πολιτών, Φορείς ως και Επιστήμονες για να εκφράσουν εισηγήσεις και προτάσεις ή που είχαν μελετήσει τα συζητούμενα θέματα.

Πάρκο Γουδή

Με το ν. 732/1977 προβλέφθηκε ότι έκταση 965 στρεμμάτων θα παρεχωρείτο από το Ταμείο Εθνικής Άμυνας και τον ΑΟΟΑ στους Δήμους Αθηναίων και Ζωγράφου για τη δημιουργία ενός μεγάλου πάρκου. Τελικά, έκταση 500 περίπου στρεμμάτων του προβλεπόμενου πάρκου κατακρατείται και με διάφορα προσχήματα δεν παραχωρείται. Οι Δήμοι Αθηναίων και Ζωγράφου δεν δείχνουν το αναμενόμενο ενδιαφέρον για τη δημιουργία του πάρκου, κενό που μερικώς καλύπτεται από τις Επιτροπές Αγώνα που έχουν συγκροτηθεί από κατοίκους.

Με το ν. 2742/1999 προβλέφθηκε και η σύσταση νομικού προσώπου για τη διαχείριση του πάρκου στο Γουδή, ενώ το 1997 ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας ανάθεσε στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο τη μελέτη δημιουργίας ενός Μητροπολιτικού πάρκου στον ευρύτερο χώρο της περιοχής Γουδή. Η μελέτη του Ε.Μ.Π. που ολοκληρώθηκε το 1999, προτείνει την ενοποίηση των 965 στρεμμάτων με τις όμορες δασικές εκτάσεις, τους χώρους πρασίνου και εν γένει τους μη οικοδομήσιμους χώρους που ανήκουν στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, στα Νοσοκομεία Παιδών, «Σωτηρία» και «Γ. Γεννηματάς» και την Πολυτεχνειούπολη. Έτσι προβλέπεται η διαμόρφωση ενός πολύ μεγάλου χώρου αστικού και περιαστικού πρασίνου έκτασης 4.500 περίπου στρεμμάτων. Το 2005 η ηγεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας αντί να προβεί στην παραχώρηση της υπόλοιπης έκτασης των 400 περίπου

στρεμμάτων στους Δήμους παραχώρησε τη χρήση τμήματος στο Υπουργείο Πολιτισμού, και μαζί με την «Α.Ε. Ακίνητα Δημοσίου» προχώρησε στην **εμπορική συνεκμετάλλευση** χώρων που προβλέπονται για πράσινο (Θέατρο Badminton). Εναντίον της απόφασης αυτής τάχθηκαν η Υπερνομαρχία Αθηνών-Πειραιώς, ο Δ.Σ.Α., το Τ.Ε.Ε, το Ε.Μ.Π, ο Σύλλογος Αρχιτεκτόνων κ.α. ως και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις και Επιτροπές Αγώνα.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ για το Περιβάλλον» συζήτησε το θέμα και με την κατωτέρω απόφασή της (16-9-2008) υιοθέτησε την εισήγηση των Ιωάννη Πολύζου και Γιώργου Πατρικίου:

Απόφαση

«Αποδοκιμάζει τον σταδιακό τεμαχισμό της έκτασης των 965 στρεμμάτων και την οικοδόμηση ελεύθερων χώρων που γειτνιάζουν οι οποίοι εντάσσονται στην ευρύτερη περιοχή της μελέτης του Ε.Μ.Π.

Επισημαίνει ότι το Πάρκο Γουδή αποτελεί το μοναδικό σημείο στο Λεκανοπέδιο, όπου αδόμητη έκταση πράσινου στον Υμηττό εισέρχεται στον αστικό ιστό.

Εισηγείται τη με νόμο θεσμοθέτηση όλου του ευρύτερου χώρου που περιλαμβάνεται στη μελέτη του Ε.Μ.Π ως Μητροπολιτικού Πάρκου υψηλής οικολογικής ποιότητας και τη δημιουργία Φορέα Διαχείρισης, στον οποίον βασικά θα μετέχουν οι όμοροι Δήμοι Αθηναίων, Ζωγράφου και Παπάγου, εκπρόσωποι επιστημονικών και κοινωνικών φορέων, εκπρόσωποι μη κυβερνητικών περιβαλλοντικών οργανώσεων κ.α.

Ζητεί την παράδοση στους Δήμους Αθηναίων και Ζωγράφου της κατακρατούμενης έκτασης.

Εισηγείται την ένταξη στον κορμό του Πάρκου και της εκτός σχεδίου περιοχής του Δήμου Παπάγου «ζώνης Β'

Υμητού» που φέρεται να ανήκει στο Υπουργείο Εθνικής Αμυνας.

Εισηγείται την ένταξη στο Πάρκο Γουδή και του χώρου όπου λειτουργεί ο Ιππικός Όμιλος, ο οποίος σήμερα έχει μεταφερθεί σε άλλη περιοχή».

Στη συνεδρίαση της 30 Σεπτεμβρίου 2008 η Συντονιστική Επιτροπή αποφάσισε την πραγματοποίηση συνέντευξης τύπου για να αντικρουστούν οι θέσεις που είχε ανακοινώσει στη Βουλή για το μέλλον του Πάρκου Γουδή ο τότε Υφυπουργός Εθνικής Αμυνας κ. Γ. Πλακιωτάκης απαντώντας σε Ερώτηση της Βουλευτού κ. Άννας Φιλίνη. Ο ανωτέρω Υφυπουργός στην ομιλία του αντιτάχθηκε στην παραχώρηση των υπόλοιπων 500 περίπου στρεμμάτων, δήλωσε «ότι στην έκταση αυτή θα ανεγερθεί κτίριο για τις Ένοπλες Δυνάμεις», ότι έγινε συνεργασία με τα Ολυμπιακά Ακίνητα για την οικονομική εκμετάλλευση του χώρου Badminton και κατέληξε ότι «η υλοποίηση του σχεδιασμού του Ε.Μ.Π. δεν είναι ανεκτή από τη στρατιωτική ηγεσία».

Η συνέντευξη τύπου πραγματοποιήθηκε την 23^η Ιουλίου 2008 με συμμετοχή όλων των Φορέων στην Αίθουσα του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» αξίωσε από την Κυβέρνηση:

- α) την παράδοση ολόκληρου του χώρου που με το ν. 732/1977 προορίζεται για πράσινο και την ακύρωση κάθε τεμαχισμού του πάρκου (Badminton κλπ.)
- β) τη θεσμοθέτηση του χώρου ως **Μητροπολιτικού Πάρκου** υψηλής οικολογικής ποιότητας
- γ) τη δημιουργία ενιαίου **Φορέα Διαχείρισης** του Πάρκου, όπως ρητά προβλέπει ο ν. 2742/1999
- δ) την **ένταξη** στον κορμό του πάρκου της δασικής έκτασης μεταξύ του Πολυτεχνείου και οικιστικού ιστού του Δήμου Παπάγου

- ε) τη διαφύλαξη όλων των δεντροφυτεμένων και μη ελεύθερων χώρων των όμορων προς το πάρκο ιδιοκτησιών που ανήκουν σε φορείς του Δημοσίου
- στ) την πλήρη και οριστική απαγόρευση οποιασδήποτε οικοδόμησης στον κορμό του πάρκου και στους ελεύθερους χώρους τους όμορους προς το πάρκο.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» κατέστησε σαφές προς πάσα κατεύθυνση ότι, σε κάθε απόπειρα κατασκευής νέου κτηρίου στο χώρο του Πάρκου, οι 12 φορείς που τη συγκροτούν θα αγωνιστούν με κάθε πρόσφορο μέσο για να αποτρέψουν ένα νέο περιβαλλοντικό έγκλημα.

Να σημειωθεί ότι στην εισαγωγική ομιλία της η Υπερνομάρχης Αθηνών-Πειραιώς κα Ντίνα Μπέη, τόνισε ότι η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» αναμένει την αγωνιστική συμπαράσταση των Δήμων Αθηναίων και Ζωγράφου, ενώ παράλληλα χαιρέτισε τους αγώνες των Συλλόγων και των Κινήσεων Πολιτών που κράτησαν το θέμα του Πάρκου πάντοτε ψηλά στην επικαιρότητα.

Τον Ιούνιο 2009, η Υπερνομάρχης Αθηνών-Πειραιώς κ. Ντίνα Μπέη με έγγραφό της στον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ Γ. Σουφλιά ζήτησε την έκδοση Διατάγματος που θα απαγορεύει κάθε μορφής οικοδομικές εργασίες ως και την έκδοση οικοδομικών αδειών στο Μητροπολιτικό Πάρκο Γουδή, επισημαίνοντας ότι η απαγόρευση πρέπει να περιλαμβάνει τόσο τον «πυρήνα του πάρκου» όσο και την «περιφερειακή ζώνη ελέγχου του πάρκου». Η Υπερνομάρχης επισημαίνει ότι λόγω της καθυστέρησης έκδοσης του Διατάγματος θεσμοθέτησης του Μητροπολιτικού Πάρκου Γουδή υπάρχει κίνδυνος το πάρκο να υποστεί και άλλα τραύματα μη αναστρέψιμα από πολλούς και ποικίλους ελλοχεύοντες εχθρούς.

Η Υπερνομάρχης δήλωσε στον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ ότι το αίτημα της «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ των 12 ΦΟΡΕΩΝ για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» για την έκδοση του Διατάγματος αποτελεί και αίτημα των κατοίκων και της Επιτροπής Αγώνα. Η έκδοση του Διατάγματος, τονίζει η Υπερνομάρχης, αποτελεί βέβαια ένα ημίμετρο, αφού

λύση αποτελεί μόνον η άμεση θεσμοθέτηση του Μητροπολιτικού Πάρκου Γουδή με βάση τις κατευθύνσεις του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας.

Ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ ανταποκρίθηκε στο αίτημα και εξέδωσε σχετικό Διάταγμα.

Διερεύνηση νομικής κατάστασης του χώρου των 965 στρεμμάτων

Ανατέθηκε στους νομικούς, μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής να διερευνήσουν αν το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας δικαιούται νομικά να αρνείται την παραχώρηση των υπόλοιπων 500 περίπου στρεμμάτων.

Η ομάδα Νομικών την οποία αποτελούσαν οι Λίζα Δρακοπούλου, Νίκος Κασκαβέλης, Βασίλης Κουνέλης, Δημήτρης Μπέης, Γιώργος Πολίτης και Ιωάννα Τόπακα σε συνεδριάσεις στις οποίες μετείχε και η Ιωάννα Κουφάκη, πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, με πόρισμά της αποφάνθηκε ότι:

«Δια των μεταγραφών στο οικείο Υποθηκοφυλακείο έχει ολοκληρωθεί η μεταβίβαση της κυριότητας ολόκληρης της έκτασης των 965 στρεμμάτων του Πάρκου Γουδή στους Δήμους Αθηναίων και Ζωγράφου οι οποίοι και θα πρέπει να αξιώσουν και δια της δικαστικής οδού την παράδοση της έκτασης που δεν τους έχει παραδοθεί και να προχωρήσουν στη δημιουργία του άλσους.

Η παραχώρηση που έγινε για την κατασκευή του ολυμπιακού συγκροτήματος BADMINTON, που βρίσκεται στην επίμαχη έκταση και που αρχικά είχε θεωρηθεί προσωρινή αλλά στη συνέχεια μετατράπηκε σε μόνιμη και η χρήση του άλλαξε σε θέατρο, είναι μη νόμιμη».

Στρατόπεδα Δυτικής Αθήνας

Στη συνεδρίαση της 30 Σεπτεμβρίου 2008 η Επιτροπή ασχολήθηκε με τα Στρατόπεδα Χαϊδαρίου και Αγίων Αναργύρων.

Με τις παρακάτω αποφάσεις της Επιτροπής (εισηγητής Δημ. Μπέης) υιοθετείται ο αγώνας των Δήμων της Δυτικής Αττικής (Αγ. Αναργύρων, Αγ. Βαρβάρας, Αιγάλεω, Ιλίου, Καματερού, Περιστερίου, Πετρούπολης, Χαϊδαρίου) και των κατοίκων τους ως και του Αναπτυξιακού Συνδέσμου Δυτικής Αττικής (ΑΣΔΑ), για τη διάσωση των ελεύθερων χώρων. Στη συζήτηση έγινε ιδιαίτερη αναφορά στην υποβάθμιση των Δήμων της Δυτικής Αττικής και τα σοβαρά περιβαλλοντικά, οικολογικά και οικοδομικά προβλήματα ολόκληρης της Δυτικής Αθήνας. Η Συντονιστική Επιτροπή συνεργάστηκε με τους Δήμους της περιοχής και ιδιαίτερα με τον Αναπτυξιακό Σύνδεσμο Δυτικής Αττικής (ΑΣΔΑ).

Στρατόπεδο Χαϊδαρίου

Το στρατόπεδο του Χαϊδαρίου πέραν του ορεινού του όγκου περιλαμβάνει και έκταση πεντακοσίων (500) περίπου στρεμμάτων που είναι περιτοιχισμένη και ταυτίζεται με τον ιστορικό χώρο στον οποίο οι Γερμανοί κατακτητές είχαν οργανώσει το «στρατόπεδο συγκέντρωσης». Στην έκταση αυτή που είναι πτευκόφυτη και παρεμβάλλεται ανάμεσα στον ορεινό όγκο και τον οικιστικό ιστό των Δήμων Χαϊδαρίου, Περιστερίου και Πετρούπολης, βρίσκεται το κτίριο γνωστό ως «Μπλοκ 15» που έχει χαρακτηριστεί ως διατηρητέο Μνημείο της Νεώτερης Ιστορίας.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» θεωρεί ως απαράδεκτη κάθε σκέψη αξιοποίησης του χώρου του Στρατοπέδου με στενά οικονομικά κριτήρια ως και την επιδίωξη του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας για την ανέγερση πολυκατοικιών. Κάθε τέτοια προσπάθεια θα προσέκρουε και στο άρθρο 24 του Συντάγματος και στη νομοθεσία περί

δασών και δασικών εκτάσεων.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» εκτιμά ως απόλυτα επιβεβλημένο όπως το ιστορικό Στρατόπεδο Χαϊδαρίου παραχωρηθεί στους όμορους Δήμους και διαμορφωθεί αποκλειστικά ως **χώρος πρασίνου, αναψυχής, ήπιας άθλησης και πολιτισμού**, ώστε να συμβάλει στην αναγέννηση της Δυτικής Αθήνας και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της.

Στρατόπεδο Αγ. Αναργύρων

Το Στρατόπεδο των Αγίων Αναργύρων, έκτασης 120 στρεμμάτων, διχοτομεί και διασπά την ενότητα της πόλης. Περιλαμβάνει πολλά κτίρια, μερικά από τα οποία είναι κατεδαφιστέα και άλλα αξιοποιήσιμα, καθώς και γήπεδο ποδοσφαίρου.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ των 12 ΦΟΡΕΩΝ για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» απορρίπτει κάθε σκέψη οικοδομικής αξιοποίησης τμήματος του Στρατοπέδου.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» κρίνει ότι ολόκληρο το Στρατόπεδο πρέπει να παραχωρηθεί στο Δήμο Αγίων Αναργύρων και να χρησιμοποιηθεί ως **χώρος πρασίνου, αναψυχής, ήπιας άθλησης και πολιτισμού**.

Ελαιώνας

«Να κηρυχτεί» έδαφος απαρβίαστο»

Ο Ελαιώνας με έκταση περίπου 9.000 στρέμματα, αποτελεί ένα ζωτικής και μεγάλης αξίας χώρο και κατέχει μια νευραλγική θέση στην περιβαλλοντικά υποβαθμισμένη πρωτεύουσα. Ο νέος σταθμός του ΜΕΤΡΟ και η υπό κατασκευή προέκταση της γραμμής «3», συμβάλλουν στην άμεση πρόσβαση της περιοχής του Ελαιώνα και στη σύνδεσή της με την ευρύτερη περιοχή του Λεκα-

νοπεδίου.

Από την αρχαιότητα μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1940, ο Ελαιώνας διατήρησε την ταυτότητα και τη φυσιογνωμία του, τονίζουν οι εισηγήτριες Μαρία Νικολοπούλου και Ειρήνη Τσακιροπούλου. Το 1985 στο Ν. 1515/85 «Ρυθμιστικό Σχέδιο της Αθήνας» και στις κατευθύνσεις και τα μέτρα για την πολεοδομική ανασυγκρότηση και περιβαλλοντική αναβάθμιση της πρωτεύουσας, η περιοχή του Ελαιώνα/Βοτανικού περιλαμβάνεται στις περιοχές με χρήση «Βιομηχανικά - Βιοτεχνικά Πάρκα» με στόχο την απομάκρυνση από την περιοχή των μεγάλων μονάδων υψηλής όχλησης και δυνατότητα εγκατάστασης μονάδων μεσαίας και χαμηλής όχλησης. Η χρήση εξειδικεύεται στο ΓΠΣ του Δήμου Αθηναίων το 1988 (ΦΕΚ 80/Δ/88).

Το 1995 θεσμοθετήθηκε η ανάπτυξη της περιοχής με Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ 1049/Δ/1995), προβλέποντας τη συγκέντρωση βιοτεχνιών και βιομηχανιών ήπιας όχλησης σε ειδικές ζώνες και ευρύτατες κοινόχρηστες εκτάσεις πρασίνου, με στόχο την ιστορική αναβίωση του Ελαιώνα.

Ο μεγάλος όγκος πρασίνου προβλέπεται να αναπτυχθεί στο κέντρο της περιοχής από Βορρά προς Νότο ανάμεσα στην οδό Αγίας Άννης και το ρέμα του Προφήτη Δανιήλ με συνεχή ροή των χώρων πρασίνου σε ολόκληρη την περιοχή.

Οι περιοχές πρασίνου καταλαμβάνουν ποσοστό 30% του συνόλου της περιοχής, το οποίο θα αυξηθεί περίπου 14% από την υποχρεωτική φύτευση ακάλυπτων τμημάτων των ιδιωτικών γηπέδων και την απομάκρυνση σε β' φάση των μονάδων όπως το πρώην εργοστάσιο της ΕΤΜΑ.

Το 2005, είκοσι (20) χρόνια μετά το Ρυθμιστικό της Αθήνας και δέκα (10) χρόνια μετά το Προεδρικό Διάταγμα του Ελαιώνα και ενόσω η περιοχή εξακολουθεί να είναι υποβαθμισμένη με έντονα στοιχεία εγκατάλειψης, ανακοινώνεται συμφωνία πλαίσιο με τίτλο «Διπλή Ανάπτυξη Ελαιώνα και Λεωφόρου Αλεξάνδρας» μεταξύ του Δήμου Αθηναίων και της ΠΑΕ Παναθηναϊκού για χωροθέτηση του γηπέδου της ΠΑΕ στην περιοχή του Ελαιώνα, με

ταυτόχρονη απελευθέρωση του χώρου που καταλαμβάνει σήμερα το γήπεδο της ΠΑΕ στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι ένα χρόνο μετά το 2006 κατατέθηκε στη Βουλή η γνωστή τροπολογία και πλέον Νόμος (Ν.3481, ΦΕΚ162Α/2006) η «Διπλή Ανάπλαση του Ελαιώνα» με ενισχυμένο το χαρακτήρα της σημειακής παρέμβασης, με διπλασιασμό του συντελεστή δόμησης, μείωση των κοινοχρήστων χώρων και χώρων πρασίνου. Επισημαίνει επίσης ότι τον Αύγουστο του 2008 εγκρίνεται η μεμονωμένα υποβληθείσα Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, που αφορά σε ιδιωτικό κτίριο πολλαπλών χρήσεων της περιοχής ανάπλασης, στη θέση του πρώην εργοστασίου της ΕΤΜΑ και ότι κατά των αποφάσεων αυτών εκκρεμούν στο ΣΤΕ προσφυγές πολιτών και φορέων. Νομικός Σύμβουλος της Κίνησης Πολιτών είναι το μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής Κωνσταντίνος Παπαδάκης.

Με τα δεδομένα αυτά η Επιτροπή αφού έλαβε υπόψιν της την εισήγηση της Μαρίας Νικολακοπούλου και της Ειρήνης Τσακίροπούλου αποφάινεται (συνεδρίαση 4 Νοεμβρίου 2008):

«Ο ιστορικός «Ελαιώνας», με έκταση 9.000 περίπου στρεμμάτων, που αποτελεί και μια ελπίδα ανάσας για τους κατοίκους του Λεκανοπεδίου, «διαμελίζεται». Αντί για πράσινο και δέντρα φυτεύουν τεράστια κτίσματα.

Ταυτόχρονα η γη του «Ελαιώνα» χρησιμοποιείται, με την μέθοδο της αύξησης του συντελεστή δόμησης, για την εξυπηρέτηση ευνοούμενων, ιδιωτικών και μη συμφερόντων. Αναμένουμε από το Συμβούλιο της Επικρατείας να ακυρώσει τις αποφάσεις αυτές ως παράνομες. Ο «Ελαιώνας πρέπει να κηρυχθεί έδαφος απαραβίαστο».

Με το παραπάνω κείμενο η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ για το Περιβάλλον» εξέφρασε τη θέση ότι το Συμβούλιο Επικρατείας θα ακύρωνε τις αποφάσεις που με τη μέθοδο της αύξησης του συντελεστή δόμησης εξυπηρετούσαν κατά τρόπο ευνοϊκοκρατικό συμφέροντα, ιδιωτικά και μη. Τη θέση αυτή της

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ δέχτηκε το Συμβούλιο Επικρατείας, και ακύρωσε την προβλεπόμενη κατασκευή τεράστιου εμπορικού κέντρου στον ελεύθερο χώρο του πρώην εργοστασίου ΕΤΜΑ.

Αναφερόμενη στην κατασκευή του νέου **γηπέδου του Παναθηναϊκού** στον «Ελαιώνα», η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» επισημαίνει ότι επιβάλλεται:

«Να υπάρξει δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα για την απομάκρυνση του γηπέδου του Παναθηναϊκού από τη Λεωφόρο Αλεξάνδρας και τη διαμόρφωση των 17 στρεμμάτων σε κοινόχρηστο χώρο πρασίνου. Μόνον η δεσμευτική προθεσμία θα εξασφαλίσει τη «Διπλή ανάπλαση» του Βοτανικού και της Λεωφόρου Αλεξάνδρας.

Να προωθηθεί η διαδικασία Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Μελέτης από την πλευρά της Πολιτείας για ολοκληρωτή την περιοχή παρέμβασης, δεδομένου ότι πρόκειται για πρόγραμμα με σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.»

Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού

Η «**ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ**» αντιμετώπισε τις διαφορετικές θέσεις που έχουν εκφραστεί για το μέλλον του χώρου του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό. Με βάση τη μελέτη του θέματος και την εισήγηση της Χριστίνας Θεοχάρη η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ τάσσεται εναντίον της πρότασης - απόφασης της τότε Κυβέρνησης (Υπουργός ΠΕ-ΧΩΔΕ Γ. Σουφλιάς) για οικοπεδοποίηση μέρους του χώρου (περί τα 1000 στρέμματα), γιατί η απόφαση αυτή θα έχει δυσμενείς συνέπειες στον ήδη φορτωμένο αστικό ιστό και θα σημάνει τη δημιουργία μιας νέας πόλης στην περιοχή.

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ζητεί τη δημιουργία **πάρκου υψηλού πρασίνου** με περιορισμένες χρήσεις αθλητισμού και πολιτισμού, πρόταση η οποία υιοθετείται από τους Δήμους της περιοχής, από τους κατοίκους τους, τις περιβαλλοντικές οργανώσεις και τις κινήσεις

πολιτών. Η απόφαση της «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ» (27 Ιανουαρίου 2009) έχει ως κάτωθι:

«Η περιοχή του «Μητροπολιτικού Πάρκου» του Ελληνικού αποτελεί μια περίπτωση με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και σημασία για το Λεκανοπέδιο της Αττικής συνολικά, αφού η κατασκευή του θα έχει ευεργετικές συνέπειες για το σύνολο του πληθυσμού που κατοικεί σε αυτό και όχι μόνο για τους κατοίκους των όμορων Δήμων. Για την κατασκευή του πάρκου έχουν υπάρξει διαφορετικές προτάσεις και εισηγήσεις, ενώ έχουν επανειλημμένα πραγματοποιηθεί και σχετικές εξαγγελίες από τον αρμόδιο Υπουργό Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.

Αποτελεί θέση της «Συνεργασίας των 12 φορέων για το Περιβάλλον» ότι η κατασκευή και διαμόρφωση του πάρκου, ιδιαίτερα μετά από τις διαδοχικές καταστροφικές δασικές πυρκαγιές των τελευταίων ετών που έχουν επιβαρύνει κατά πολύ τους περιβαλλοντικούς όρους του Λεκανοπεδίου, είναι μια αναγκαιότητα που πρέπει να κατοβετηθεί στις προτεραιότητες της Πολιτείας.

Υποστηρίζουμε την κοινή θέση των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ζητούμε και εμείς τη διαμόρφωση του σχετικού πάρκου υψηλού πρασίνου με περιορισμένες χρήσεις αθλητισμού και πολιτισμού, στο σύνολο της έκτασης του πρώην αεροδρομίου (5.300 στρέμματα) και όχι σε μέρος αυτού, όπως έχει εξαγγείλει το Υπουργείο Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε. Η οικοπεδοποίηση μέρους του πρώην αεροδρομίου (πέραν της ήδη παραχωρηθείσας έκτασης στα «Ολυμπιακά Ακίνητα»), θα έχει δυσμενείς συνέπειες στον ήδη υπέρμετρα φορτωμένο αστικό ιστό και θα σημάνει τη δημιουργία μιας νέας πόλης στην περιοχή, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Ζητάμε τη δημιουργία ενός μεγάλου και ζωντανού Μητροπολιτικού Πάρκου, στο οποίο θα έχει πρόσβαση το σύνολο του πληθυσμού της Αττικής και το οποίο θα δια-

μορφωθεί με βάση μελέτες ανεξάρτητων φορέων σε σχέση με τη βιωσιμότητα και διαχείρισή του (στην οποία ρόλο οφείλουν να έχουν η τοπική κοινωνία, το κράτος και η κοινωνία των πολιτών), αξιοποιώντας και την πλούσια εμπειρία από ανάλογες περιπτώσεις του εξωτερικού. Η σχετική δαπάνη θα βαρύνει κοινοτικούς και εθνικούς πόρους με μια αναπτυξιακή λογική, καθώς πρόκειται περί παραγωγικής και ανταποδοτικής δαπάνης η οποία θα έχει πολλαπλά οφέλη για το κοινωνικό σύνολο, βελτιώνοντας σημαντικά την ποιότητα ζωής στο Λεκανοπέδιο».

Επισημαίνεται ότι στη συνάντηση που είχε η Υπερνομάρχης Αθηνών - Πειραιώς κ. Ντίνα Μπέη (13-11-2007) με τους Δημάρχους Ελληνικού Χρ. Κορτζιδη, Αλίμου Θ. Ορφανό, Αργυρούπολης Δ. Ευσταθιάδη και Γλυφάδας Γ. Θεοδωρόπουλο αποφασίστηκε η συγκρότηση Επιτροπής διεκδίκησης όλης της έκτασης του πρώην αεροδρομίου με τη συμμετοχή Δήμων, επιστημονικών φορέων, οικολογικών οργανώσεων και κινήσεων πολιτών.

Πυρκαλί

Ο χώρος του παλαιού βιομηχανικού συγκροτήματος της ΠΥΡΚΑΛ στο Δήμο Υμηττού ανήκει σήμερα στην Ελληνική Αμυντική Βιομηχανία (Ε.Α.Β.). Έχει έκταση 147 στρέμματα που καλύπτει το 20% της έκτασης του Δήμου. Υπήρξε σχεδιασμός οικοδομικής αξιοποίησης χώρου 80 στρεμμάτων για την κάλυψη της δαπάνης μετεγκατάστασης της επιχείρησης και παραχώρησής της υπόλοιπης έκτασης στο Δήμο.

Επί του θέματος της ΠΥΡΚΑΛ, η Συντονιστική Επιτροπή ενημερώθηκε για τις θέσεις της Δημοτικής Αρχής Υμηττού ως και του δραστηριοποιημένου Φιλοπρόοδου Ομίλου Υμηττού (ΦΟΥ). Με την απόφασή της (23-6-2009, εισηγήτρια Βίκυ Καραγεώργου) η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ:

- **απορρίπτει** κάθε σκέψη οικοδομικής αξιοποίησης του χώρου του εργοστασίου της Εταιρείας (Ελληνικού) Πυριτιδοποιείου και Καλυκοποιείου (ΠΥΡ.ΚΑΛ.) στον Υμηττό.

- **κρίνει** ότι ο χώρος πρέπει να θεσμοθετηθεί ως κοινόχρηστος χώρος πρασίνου ώστε να αποτελέσει ένα πάρκο υψηλού πρασίνου υπερτοπικής σημασίας.

- **θεωρεί** ότι τα υπάρχοντα κτίρια εφόσον χαρακτηριστούν ως διατηρητέα μνημεία ενδείκνυνται να αξιοποιηθούν για πολιτιστικές χρήσεις.

Νομισματοκοπείο

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ συζήτησε το θέμα του χώρου γνωστού ως «Νομισματοκοπείο», που εντάσσεται στα όρια του Δήμου Χαλανδρίου αλλά βρίσκεται στη συμβολή του Χαλανδρίου με τους Δήμους Αγ. Παρασκευής και Χολαργού. Στο χώρο του Νομισματοκοπείου, έκτασης περίπου 28 στρεμμάτων, προβλέπεται η κατασκευή πολυώροφου κτιρίου 55.000 τ.μ. για να στεγαστούν οι υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών. Οι κάτοικοι της περιοχής και των τριών δήμων αντιδρούν στην οικοδόμηση, έχουν συγκροτήσει επιτροπές αγώνα και με σειρά εκδηλώσεων προσπαθούν να πετύχουν τη δημιουργία χώρου πρασίνου και αθλητισμού. Η δημοτική αρχή Χαλανδρίου εφέρετο να αποδέχεται την κατασκευή του κτιρίου έναντι «αντισταθμιστικών» προσφορών.

Δίπλα στο χώρο των 28 στρεμμάτων βρίσκεται ιδιοκτησία της Τράπεζας της Ελλάδος έκτασης 140 στρεμμάτων, όπου και το εργοστάσιο του νομισματοκοπείου.

Στη συζήτηση του θέματος (15-12-2009) μετείχαν εκπρόσωποι δύο Επιτροπών αγώνα κατοίκων και των τριών Δήμων. Κατά τη συζήτηση τέθηκε και η πρόταση όπως έκταση τριάντα (30) στρεμμάτων από την ευρύτερη όμορη ιδιοκτησία των 140 στρεμμάτων της Τράπεζας Ελλάδος χαρακτηριστεί ως κοινόχρηστος

χώρος πρασίνου και ενοποιηθεί με το χώρο των 28 στρεμμάτων για να αποτελέσουν ενιαίο χώρο πρασίνου, ψυχαγωγίας και ήπιας άθλησης, που θα εξυπηρετεί τις δεκάδες χιλιάδες κατοίκων της πυκνοδομημένης περιοχής των τριών δήμων, οι οποίοι στερούνται πρασίνου και κοινόχρηστων χώρων.

Η Επιτροπή υιοθέτησε την πρόταση και πήρε την παρακάτω απόφαση.

Απόφαση

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ», αφού άκουσε τις Επιτροπές Αγώνα κατοίκων των Δήμων Χαλανδρίου, Αγ. Παρασκευής και Χολαργού, ομόφωνα τάσσεται εναντίον κάθε σκέψης και απόφασης για οικοδομική αξιοποίηση του χώρου γνωστού ως «Νομισματοκοπείο», έκτασης 28 περίπου στρεμμάτων ιδιοκτησίας της Κτηματικής Εταιρείας του Δημοσίου (Κ.Ε.Δ.), που βρίσκεται στο Δήμο Χαλανδρίου και δη στα όρια με τους Δήμους Αγ. Παρασκευής και Χολαργού.

Απορρίπτει τα σχέδια για την κατασκευή στο χώρο του «Νομισματοκοπείου», οικοδομικού συγκροτήματος για την εγκατάσταση του Υπουργείου Οικονομικών.

Προτείνει όπως ο χώρος του «Νομισματοκοπείου» θεσμοθετηθεί ως κοινόχρηστος χώρος πρασίνου, ψυχαγωγίας και άθλησης.

Προτείνει επίσης, όπως συνεχόμενη έκταση τριάντα (30) στρεμμάτων από τη μεγάλη ιδιοκτησία των 140 στρεμμάτων της Τράπεζας της Ελλάδας χαρακτηριστεί ως κοινόχρηστος χώρος πρασίνου και ενοποιηθεί με το χώρο του «Νομισματοκοπείου» για να αποτελέσει ενιαίο χώρο πρασίνου, ψυχαγωγίας και ήπιας άθλησης.

Η προτεινόμενη δημιουργία του ενιαίου χώρου πρασίνου είναι απολύτως αναγκαία για μια περιοχή δεκάδων χιλιάδων κατοίκων των Δήμων Χαλανδρίου, Αγ. Παρασκευής και Χολαργού, οι οποίοι δεν έχουν ούτε πράσινο, ούτε ελεύθερους χώρους.

Χώρος Αποστολικής Διακονίας

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» με απόφαση της (31-3-2009) εκτιμά ότι: «Ο χώρος έκτασης 60 στρεμμάτων δίπλα στον Ιερό Ναό Αγίας Βαρβάρας, στο Δήμο Αγίας Βαρβάρας, τον οποίο διεκδικεί η Αποστολική Διακονία, θα πρέπει να θεσμοθετηθεί ως χώρος πρασίνου ώστε να αποτελέσει ενιαίο χώρο πρασίνου με τον υπόλοιπο χώρο του όρους Αιγάλεω».

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ στηρίζει τους αγώνες του Δήμου Αγ. Βαρβάρας και των κοινωνικών φορέων της περιοχής και ζητεί την κατανοήση και συμπαράσταση και της Εκκλησίας της Ελλάδας.

Χώρος ΕΘΙΑΓΕ

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» στην απόφαση της (31-3-2009, εισηγητής ο Παναγιώτης Μπιτούνης) αναφέρει ότι:

- Ο χώρος του Εθνικού Ιδρύματος Αγροτικής Έρευνας (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.) στους Αγίους Αναργύρους αποτελεί μια έκταση 50.000 τ.μ., σε απόσταση μόλις έξι χιλιομέτρων από το κέντρο της Αθήνας, στην οποία έχει εγκατασταθεί το Ινστιτούτο Γεωργικών Μηχανών και Κατασκευών (Ι.Γ.Ε.Μ.Κ.) του Ιδρύματος.

- Θεωρεί ότι οι δραστηριότητες του Ινστιτούτου βαρύνουν την περιοχή με χρήσεις που δε συνάδουν χωροταξικά και περιβαλλοντικά με την ανάπτυξη της περιοχής, η δε ύπαρξη του Ινστιτούτου σε συνδυασμό με το 301 Εργοστάσιο Βάσης (Στρατόπεδο Αγίων Αναργύρων) διασπείνουν την ενότητα της πόλης.

- Απορρίπτει κάθε σκέψη οικοδομικής αξιοποίησης της έκτασης και ζητά να θεσμοθετηθεί ως χώρος πρασίνου ώστε να αποτελέσει προέκταση και να ενοποιηθεί με το Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης «Αντώνης Τρίσης».

Άλσος Ριζάρη

Τη ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ απασχόλησε το Άλσος Ριζάρη έκτασης 20 περίπου στρεμμάτων στο κέντρο της Αθήνας, περικλειόμενο από τις λεωφόρους Βασ. Σοφίας, Βασ. Κωνσταντίνου και την οδό Ριζάρη. Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ κρίνει ότι το Άλσος Ριζάρη είναι απολύτως αναγκαίο για την Αθήνα και τους Αθηναίους και όπως τονίζει το Επιμελητήριο Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας αναγκαιότατο ως «συστατικό της ελλιπούς βιόσφαιρας των Αθηνών».

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, αφού έλαβε υπόψιν της ότι τμήμα του Άλσους Ριζάρη είχε παραχωρηθεί για ανέγερση ιδιωτικού μουσείου θεωρεί ότι ολόκληρο το Άλσος Ριζάρη πρέπει να θεσμοθετηθεί ως χώρος πρασίνου ώστε να μη διατρέξει στο μέλλον κίνδυνο οικοδόμησής του.

Υπογειοποίηση Προαστιακού Σιδηροδρόμου

Τη «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» απασχόλησε και το θέμα της υπογειοποίησης του Προαστιακού Σιδηροδρόμου. Η αρχική μελέτη του ΟΣΕ πρόβλεπε την επιφανειακή κατασκευή του Προαστιακού Σιδηροδρόμου κατά τρόπον που ουσιαστικά θα διχτομούσε την πόλη της Αθήνας και θα υποβαθμίζονταν ακόμη περισσότεροι οι κάτοικοι των δυτικών συνοικιών. Οι επιπτώσεις της επίγειας κατασκευής του Προαστιακού θα ήταν αρνητικές και μη αναστρέψιμες για το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Υπήρξε αντίδραση των κατοίκων και λαϊκές κινητοποιήσεις και τελικά κάτοικοι και Δήμος Αθηναίων κατέφυγαν στο Συμβούλιο της Επικρατείας το οποίο έκανε δεκτή την προσφυγή (2805/2002) και ακύρωσε την απόφαση της επίγειας κατασκευής του Προαστιακού Σιδηροδρόμου.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» αφού μελέτησε το θέμα κατέληξε (13 Ιανουαρίου 2009) στην παρακάτω απόφαση:

Απόφαση

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» κρίνει ότι η υπογειοποίηση του σιδηροδρομικού δικτύου θα συμβάλλει ιδιαίτερα στην αναβάθμιση των Δυτικών συνοικιών της Αθήνας και στην ποιότητα ζωής των πολιτών. Ταυτόχρονα, στον καταργούμενο επίγειο χώρο του σιδηροδρομικού δικτύου μπορεί να δημιουργηθεί ένα πάρκο, μια μεγάλη δηλαδή σε μήκος και πλάτος λεωφόρος υψηλού πρασίνου, η οποία θα αποτελέσει και κανάλι για ρεύματα αέρα από την Πάρνηθα που θα συμβάλλουν στον καθαρισμό της ατμόσφαιρας ολόκληρης της Αθήνας.

Επισημαίνεται ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την απόφαση κατασκευής ως επίγειου του Προαστιακού Σιδηροδρόμου στα όρια του Δήμου Αθηναίων. Επίσης, το ρυθμιστικό σχέδιο της Αθήνας προβλέπει υπογειοποίηση του σιδηροδρομικού δικτύου από το σταθμό Λαρίσης μέχρι τους Αγίους Αναργύρους και κατάργηση των σιδηροδρομικών γραμμών από το σταθμό Λαρίσης μέχρι τον Πειραιά.

Χώρος ΕΡΤ στο Δήμο ΙΛΙΟΥ

Το θέμα του χώρου όπου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις ραδιοφωνίας της ΕΡΤ απασχόλησε τη ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ. Εισηγητής του θέματος ήταν ο Γιάννης Κουρής.

Η ιδιοκτησία της ΕΡΤ έχει έκταση 36.000 τ.μ., τμήμα όμως αυτής της έκτασης ρυμοτομείται. Βρίσκεται σε κεντρική θέση και περιβάλλεται από κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους μεταξύ των οποίων συγκρότημα αθλητικών εγκαταστάσεων. Στο χώρο ήταν οι εγκαταστάσεις του ραδιοφωνικού σταθμού μεσαίων κυμάτων, ο οποίος έχει παύσει να λειτουργεί. Από το 1987 ο Δήμος άρχισε να ζητεί την απομάκρυνση των ραδιοφωνικών εγκαταστά-

σεων. Από το 1993 η ΕΡΤ έχει εκφράσει την πρόθεση να δημιουργήσει «Ραδιοτηλεοπτικό Πάρκο» ενώ με απόφαση του Υπ. Πολιτισμού ορισμένα κτίρια των εγκαταστάσεων της ΕΡΤ χαρακτηρίστηκαν ως διατηρητέα μνημεία ενώ ο περιβάλλων χώρος ορίστηκε ως ζώνη προστασίας.

Μετά διαλογική συζήτηση η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ διατυπώνει δύο εναλλακτικές θέσεις:

Πρώτη, ο χώρος να παραμείνει στην ιδιοκτησία της ΕΡΤ, να γίνει το μουσείο της ΕΡΤ, να προστατευθεί ο περιβάλλων χώρος και να εξασφαλίζεται η ελεύθερη πρόσβαση των πολιτών

Δεύτερη, να παραχωρηθεί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και να μετατραπεί σε ελεύθερο, κοινόχρηστο χώρο.

Κεφάλαιο δεύτερο

ΠΡΑΣΙΝΟ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΟΡΕΙΝΩΝ ΟΓΚΩΝ

Ιδιαίτερο το ενδιαφέρον της «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ» για τα δάση των περιαστικών ορεινών όγκων, δηλ. για τα όρη Υμηττός, Πεντέλη, Αιγάλεω, Ποικίλο Όρος και Τουρκοβούνια. Για την Πάρνηθα, όπου η τελευταία φωτιά κατέστρεψε σημαντικό τμήμα δάσους, θεωρείται ότι έχουν ληφθεί σοβαρά μέτρα αναδάσωσης και προστασίας της. Έντονα όμως είναι τα προβλήματα για τα άλλα βουνά τα οποία υφίστανται επιθέσεις εμπρηστών και στη συνέχεια παράνομη οικοδόμηση των καμένων περιοχών. Διαπιστώνεται επίσης συνεχής προσπάθεια αναγνώρισης ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων και αλλαγής του δασικού χαρακτήρα σε μεγάλες εκτάσεις δασών από ποικίλους καταπατητές. Οι δασικές υπηρεσίες απαξιώνονται συνεχώς, έχουν τεράστιες ελλείψεις σε προσωπικό και μέσα και αδυνατούν να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας.

Για τη διάσωση των παραπάνω δασών αγωνίζονται οι όμοροι δήμοι, οι οποίοι έχουν συστήσει και Συνδέσμους, όπου συνενώνονται οι προσπάθειές τους για αποτελεσματική προστασία των περιαστικών αυτών δασών: **ΣΠΑΠ**: Σύνδεσμος Προστασίας και Ανάπλασης Πεντελικού, **ΣΠΑΥ**: Σύνδεσμος Προστασίας και Ανάπλασης Υμηττού, **ΑΣΔΑ**: Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αττικής.

Υμηττός

Για το θέμα του Υμηττού εκτός των άλλων πραγματοποιήθηκε την 22 Οκτωβρίου 2008 στα γραφεία της Υπερνομαρχίας ευρεία σύσκεψη στην οποία εκτός της Υπερνομάρχου Ντίνας Μπέη και των μελών της Συντονιστικής Επιτροπής μετείχαν οι Δήμαρχοι μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του **Συνδέσμου Προστασίας και Ανάπλασης Υμηττού (Σ.Π.Α.Υ)**.

Οι προτάσεις της ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ για την προστασία του δασικού πλούτου του Υμηττού με βάση τη μελέτη της εισηγήτριας Χριστίνας Θεοχάρη είναι:

- Κατάργηση της Β΄ Ζώνης του Υμηττού υπέρ της Α΄ Ζώνης. Να υπάρξουν μόνο σημειακές διευθετήσεις αν χρειασθεί.

- Κήρυξη των περιαστικών ορεινών όγκων ως προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με το Άρθρο 19 του Νόμου 1650/86.

- Δημιουργία Δασαρχείου στον Υμηττό.

- Άμεση και επιτακτική είναι η ανάγκη σύνταξης δασολογίου, το οποίο αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων. Χωρίς δασολόγιο θα είναι συνεχής η αυθαίρετη μεταβολή δασικών εκτάσεων σε χορτολιβαδικές ή οικοδομήσιμες. Επισημαίνεται ότι η αποσπασματική διαδικασία χαρακτηρισμού, την οποίαν ο νομοθέτης θέσπισε ως προσωρινό μέτρο μέχρι τη σύνταξη δασολογίου, συχνά οδηγεί σε καταστρατήγηση του νόμου και σε διαφορετική αντιμετώπιση όμοιων περιπτώσεων. Η αδράνεια της Διοίκησης να προ-

βεί στην κατάρτιση και θέση σε ισχύ του δασολογίου της χώρας, που επιβάλλει το Σύνταγμα (άρθρο 24), συνιστά παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας, όπως έχει αποφανθεί και το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ 2818/ 1997).

Προβληματισμός υπήρξε αν ο Υμηττός έχει τις προϋποθέσεις να κηρυχθεί «εθνικός δρυμός» ή «εθνικό πάρκο». Όπως τονίζει η εισηγήτρια Χρ. Θεοχάρη ο όρος εθνικός δρυμός αναφέρεται σε περιοχές που έχουν ιδιαίτερη οικολογική σημασία λόγω της σπανιότητας και της πολυμορφίας της χλωρίδας και της πανίδας τους, των γεωμορφολογικών σχηματισμών, του υπεδάφους, των νερών και της ατμόσφαιράς τους. Παρόλα αυτά πρέπει να απολαμβάνει πλήρως των προστατευτικών προβλέψεων της νομοθεσίας, σαν να είναι «εθνικός δρυμός» ή «εθνικό πάρκο», παρόλο που δεν πληροί με τεχνικούς όρους τους παραπάνω ορισμούς. Το ίδιο πρέπει να προβλεφθεί για το σύνολο των περιστατικών ορεινών όγκων (Πεντελικό, Αιγάλεω).

Πεντελικό όρος

Κήρυξη των περιστατικών ορεινών όγκων ως προστατευόμενων περιοχών

Για την προστασία του Πεντελικού Όρους πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με τον Πρόεδρο και τα μέλη του Συνδέσμου Προστασίας και Ανάπτυξης Πεντελικού (ΣΠΑΠ) στον οποίο μετέχουν 22 Δήμοι και Κοινότητες.

Με βάση τη μελέτη-εισήγηση της Χριστίνας Θεοχάρη, η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» προτείνει (απόφαση 18 Νοεμβρίου 2008):

- Το Πεντελικό να κηρυχθεί Δημόσιο Δάσος και να απαγορευτεί οποιαδήποτε παρέμβαση. Να κηρυχτεί προστατευόμενη περιοχή (ν. 1650/86)
- Άμεση απομάκρυνση των λατομείων από την περιοχή της Πεντέλης και αποκατάσταση του χώρου. Να εφαρμο-

στεί η σχετική μελέτη-πρόταση του ΣΠΑΓΓ.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» υιοθετώντας τη μελέτη της Χρ. Θεοχάρη επισημαίνει ότι **όλοι οι περιστασικοί όγκοι πρέπει να κηρυχθούν ως προστατευόμενες περιοχές** σύμφωνα με το νόμο 1650/86, άρθρο 19.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» αναφέρεται και **στο δασολόγιο** τονίζοντας ότι:

• «Άμεση και επιτακτική είναι η ανάγκη σύνταξης δασολογίου, το οποίο αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων. Χωρίς δασολόγιο θα είναι συνεχής η αυθαίρετη μεταβολή δασικών εκτάσεων σε χορτολιβαδικές ή οικοδομήσιμες.».

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» επισημαίνει επίσης ότι στο Πεντελικό Όρος οικοπεδικοί-οικοδομικοί Συνεταιρισμοί λειτουργούν ασύδοτα, ότι συχνά κόβονται δέντρα για να κατασκευαστούν κτήρια, ότι υπάρχει ασάφεια με το ιδιοκτησιακό καθεστώς (δημόσιος ή ιδιωτικός χώρος) κλπ.

Αιγάλεω - Ποικίλο όρος

Την προστασία των ορεινών όγκων Αιγάλεω και Ποικίλο Όρος την έχει αναλάβει ουσιαστικά ο Αναπτυξιακός Σύνδεσμος Δυτικής Αττικής (**ΑΣΔΑ**), στον οποίο μετέχουν όλοι οι Δήμοι της περιοχής. Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» εκφράζει (30 Σεπτεμβρίου 2008) τη στήριξη της στους αγώνες του Α.Σ.Δ.Α. για τη διάσωση του Ποικίλου Όρους και του όρους Αιγάλεω από τις νομικά και ηθικά απαράδεκτες διεκδικήσεις που προβάλλουν τόσο η Μονή της Λαμίας όσο και άλλοι τρίτοι ιδιώτες. Με τους αγώνες αυτούς επιτεύχθηκε και η ανάκληση της απόφασης του 2004, με την οποία η Πολιτεία παραχωρούσε στην Μονή Λαμίας μέρος της περιοχής, που αποτελεί και το περιστασικό πράσινο της Δυτικής Αθήνας.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» όχι μόνο στηρίζει την αξίωση των Δήμων της Δυτικής Αττικής για ενεργή συμπαράσταση της πολιτείας στη δικαστική τους διαμάχη διάσωσης του περιβαλλοντικού αυτού πρασίνου από τρίτους διεκδικητές και καταπατητές, αλλά θεωρεί ότι η Πολιτεία οφείλει να ηγηθεί του αγώνα για να σωθούν οι εναπομείναντες πνεύμονες ζωής του λεκανοπεδίου. Δεν πρέπει να επαναληφθούν λάθη και ολιγωρίες που θυμίζουν το σκάνδαλο του Βατοπεδίου.

Επιβάλλεται να στηριχτεί το έργο προστασίας του Ποικίλου όρους και του όρους Αιγάλεω που πραγματοποιείται από τον Α.Σ.Δ.Α. και συνιστάται όπως το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης συνεχίσει την σύναψη Προγραμματικών Συμβάσεων με τον Α.Σ.Δ.Α.

Τουρκοβούνια

Ένας ορεινός όγκος μέσα στην πόλη

Σημαντικό χώρο για πράσινο αποτελεί ο ορεινός όγκος, γνωστός ως «Τουρκοβούνια», που βρίσκεται μέσα στον αστικό ιστό των Δήμων Αθηναίων, Γαλατσίου, Φιλοθέης, Ψυχικού και Ν. Ιωνίας. Υπολογίζεται ότι καταλαμβάνει έκταση 1.800 στρεμμάτων. Στο τμήμα που βρίσκεται στα όρια του Δήμου Αθηναίων και εν μέρει του Δήμου Γαλατσίου έχει δημιουργηθεί σημαντικός χώρος πρασίνου, αθλητισμού, πολιτισμού και αναψυχής, το γνωστό «Αττικό Άλσος». Η διαχείριση του Αττικού Άλσους ανήκει στην Υπερνομαρχία Αθηνών - Πειραιώς, η οποία πραγματοποίησε πρόσφατα τα εγκαίνια του μεγάλου έργου ανάπλασής του.

Η Υπερνομάρχης Ντίνα Μπέτη και η Συντονιστική Επιτροπή συνεργάστηκαν με τους Δημάρχους Γαλατσίου, Ν. Ιωνίας, Ψυχικού και Φιλοθέης, οι οποίοι έχουν δημιουργήσει τον «Σύνδεσμο για τη προστασία και ανάπλαση των Τουρκοβουνίων».

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» με απόφασή της (2 Δεκεμβρίου 2008)

αφού άκουσε και τον εισηγητή Δημήτρη Δαμιανίδη δηλώνει ότι στηρίζει τους αγώνες των κατοίκων των προαναφερόμενων Δημοτικών Αρχών και διεκδικεί:

- την διαφύλαξη των εκτός σχεδίου εκτάσεων των Τουρκοβουνίων και του Αττικού Άλσους που βρίσκονται στα διοικητικά όρια των τεσσάρων Δήμων και αντιτίθεται σε κάθε ενέργεια ένταξης τους σε σχέδιο πόλης

- την αποκατάσταση του ανάγλυφου των Τουρκοβουνίων, όπου αυτό απαιτείται

- την φύτευση των αναδασωτέων εκτάσεων και τη δημιουργία χώρων δασικής αναψυχής (σχετική και απόφαση του ΣΤΕ που ορίζει ότι θα πρέπει να κηρυχθεί αναδασωτέα και η έκταση 200 στρεμμάτων, για την οποία στο παρελθόν είχε παραχωρηθεί άδεια εκμετάλλευσης λατομείων)

- την ενοποίηση των αναδασωτέων εκτάσεων με τις λοιπές εκτός σχεδίου εκτάσεις των Τουρκοβουνίων και του Αττικού Άλσους ούτως ώστε να αναδειχθεί η ενιαία έκταση σε μητροπολιτικό χώρο πρασίνου και αναψυχής

- τη σύνδεση του μητροπολιτικού αυτού χώρου πρασίνου με τις λειτουργίες του αστικού ιστού

- την αποδέσμευση όλων των εκτάσεων των Τουρκοβουνίων, στις οποίες σήμερα είναι εγκατεστημένοι ιδιώτες, ως και την αποδέσμευση των χώρων που διεκδικούνται από τρίτους. Η αποδέσμευση των εγκατεστημένων σε εκτάσεις των Τουρκοβουνίων πρέπει να γίνει μετά προηγούμενη μεταφορά και αποκατάστασή τους σε νέες κατοικίες

- τη συνεργασία με το Δημόσιο και άλλους, κρατικούς ή μη, φορείς για την αποδέσμευση της εκτάσεως του μητροπολιτικού χώρου πρασίνου από κάθε κατοχή τρίτου ή διεκδίκηση, ούτως ώστε να περιέλθει αυτός ελεύθερος στη χρήση των δημοτών

• τη μέριμνα για τους ROMA που έχουν εγκατασταθεί σε καταυλισμούς στα Τουρκοβούνια και την μεταφορά τους σε άλλους χώρους των Δήμων.

Για τα Τουρκοβούνια η Διεύθυνση Δασών του Υπουργείου αναφέρει ότι καταλαμβάνουν έκταση 1.800 περίπου στρεμμάτων και ότι μέρος της περιοχής καλύπτεται από δάση «παράνομως αποψιλωθέντα». Ότι μεγάλο μέρος καλύπτεται από αργούντα λατομεία τα οποία πρέπει να αποκατασταθούν και ότι έκταση 206 στρεμ. που διεκδικείται από την «ΚΕΚΡΩΨ ΑΕ» έχει κηρυχτεί αναδασωτέα.

Κεφάλαιο τρίτο

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΓΗΣ

Με έγγραφο του προς τη Συντονιστική Επιτροπή (29-9-08) ο Δημήτρης Μπέης αναφέρθηκε στο θέμα προστασίας της δημόσιας γης από ποικίλους καταπατητές. Καταπατώνται δάση που οικοπεδοποιούνται και χτίζονται, καταπατώνται γήπεδα που θα μπορούσαν να γίνουν αθλητικές εγκαταστάσεις, σχολεία, παιδικοί σταθμοί κλπ. Πολλά από τα γήπεδα αυτά θα μπορούσαν να γίνουν πλατείες, άλση και πάρκα. Έχουν καταπατηθεί και χώροι εντός σχεδίου που προβλέπονταν ως κοινόχρηστοι.

Όλοι αυτοί οι χώροι χάνονται γιατί στους δικαστικούς αγώνες το κράτος εμφανίζεται αδύναμο απέναντι στους καταπατητές που είναι οργανωμένοι με επιτελεία δικηγόρων, συμβολαιογράφων, ψευδομαρτύρων και κατασκευάζουν ψεύτικους τίτλους ιδιοκτησίας. Στατιστική που δημοσιεύτηκε εμφανίζει ότι το Δημόσιο χάνει

τις δίκες σε ποσοστό 95%.

Όταν χάνεται ένα δάσος, κλείνει η πρόσβαση σε μια παραλία, χτίζεται ένας χώρος που προβλεπόταν για πλατεία τότε τη βλάβη ουσιαστικά την υφίστανται οι κάτοικοι της περιοχής. Με τους κατοίκους λοιπόν και τους δημοτικούς τους εκπροσώπους θα πρέπει να συνεργάζεται το Δημόσιο για να αποκρούει τους καταπατητές. Αυτοί γνωρίζουν την ιστορία κάθε χώρου, τους καταπατητές, τους ψευδομάρτυρες, αυτοί μπορούν να βρουν αποδεικτικό υλικό εναντίον των καταπατητών.

Το κράτος χρησιμοποιώντας κρητήρια περιβαλλοντικά, αναπτυξιακά, αναγκών του Δημοσίου, ασφάλειας και εθνικής άμυνας θα πρέπει να προβεί σε ταξινόμηση της δημόσιας γης ως εθνικού, περιφερειακού και τοπικού ενδιαφέροντος. Όση από τη δημόσια γη δεν είναι εθνικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να παραχωρηθεί από το κράτος στους δήμους και τις νομαρχίες υπό τη μορφή συγκυριότητας, ώστε στις δίκες κατά των καταπατητών να είναι διάδικοι και οι ΟΤΑ.

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» ασχολήθηκε και με το θέμα της συνεχούς απώλειας της δημόσιας γης από τους καταπατητές. Με βάση την εισήγηση των Νίκου Κασκαβέλη και Γιάννη Κουρή, η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ με την απόφασή της (2 Δεκεμβρίου 2008) καταθέτει προς την Πολιτεία προτάσεις για νομοθετικά μέτρα που θα προστατεύσουν τη δημόσια γη. Κεντρική ιδέα των προτάσεων για την αντιμετώπιση των παράνομων καταπατητών είναι η συνεργασία του Δημοσίου με τους Δήμους.

Απόφαση

Έχει διαπιστωθεί ότι το Δημόσιο αδυνατεί να προστατεύσει την κρατική γη, η οποία καταπατείται από ιδιώτες συνήθως οργανωμένους με επιτελεία δικηγόρων, συμβολαιογράφων, ψευδομαρτύρων, κλπ. Στους καταπατητές

το Δημόσιο αντιπαραθέτει το νομικό του σύμβουλο αδύναμο, με περιορισμένα αποδεικτικά στοιχεία και χωρίς μάρτυρες. Στατιστικά έχει αποδειχθεί ότι το Δημόσιο χάνει τις δίκες σε ποσοστό 95%.

Το Δημόσιο πρέπει να συνεργάζεται με τους κατοίκους της περιοχής του υπό καταπάτηση χώρου (δάσους, παραλίας, πρασίνου, κλπ.) και της δημοτικής αρχής που τους εκπροσωπεί. Αυτοί γνωρίζουν το διεκδικούμενο χώρο, τους καταπατητές, τους ψευδομάρτυρες, κλπ. Με τη συνεργασία αυτή η προστασία της δημόσιας γης γίνεται πλέον υπόθεση του Δήμου και των κατοίκων.

Το κράτος θα πρέπει επίσης να κρατήσει μόνο τη δημόσια γη που με κριτήρια αναπτυξιακά, αναγκών του Δημοσίου, ασφαλείας και εθνικής άμυνας κρίνεται ως εθνικού ενδιαφέροντος. Η υπόλοιπη δημόσια γη, ανάλογα με το τοπικό ή περιφερειακό ενδιαφέρον της, να περιέλθει στους Δήμους και τις Νομαρχίες.

Περιαστικά δάση και χώροι πρασίνου

Διαχείριση

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ μετά τις εισηγήσεις των Γιάννη Κουρή και Νίκου Κασκαβέλη συζήτησε επίσης διεξοδικά και εξέφρασε τη θέση ότι τόσο το περιαστικό πράσινο όσο και οι εντός πόλης χώροι πρασίνου «πρέπει να αξιοποιούνται με χαρακτηριστικά κοινωνικά για τη βελτίωση της καθημερινής ποιότητας ζωής όλων των κατοίκων με ήπιες χρήσεις και έργα αναψυχής, αθλητισμού, πολιτισμού κλπ. που υποβοηθούν την απόλαυση του πρασίνου και δεν οδηγούν στην αλλαγή του κύριου προορισμού τους». Επισημαίνει επίσης ότι η παρουσία

των πολιτών στους χώρους αυτούς λειτουργεί ως ασπίδα προστασίας τους από κακόβουλες παρεμβάσεις και χρησιμοποίησης τους για κάθε είδους συναλλαγές, όπως στέκι για ναρκωτικά, σωματεμπορία κλπ. (ΣΗΜ. Αντίγραφα των εισηγήσεων των Ι. Κουρή και Ν. Κασκαβέλη στάλθηκαν στην Υπουργό ΠΕΚΑ, κ. Τίνα Μπιρμπίλη).

Με βάση τις εισηγήσεις η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» υιοθετεί και προτείνει:

1. Επανασύσταση των περιαστικών δασών με άξονα ένα ανθρωποκεντρικό αναπτυξιακό μοντέλο και σύμφωνα με τους κανόνες της σειφορικής ανάπτυξης (Γράσινη βίβλος - Habitat agenda).
2. Νομικό προσδιορισμό της έννοιας του περιαστικού δάσους με αναγνώριση των ειδικών χαρακτηριστικών που πρέπει να έχει.
3. Καταγραφή όλων των περιαστικών δασών του Λεκανοπεδίου
4. Καθορισμό του πλαισίου διαχείρισής τους. Διαβούλευση για την σύνταξη ενός **συνολικού σχεδίου διαχείρισης (Master Plan)** με προκαθορισμένες ειδικές προδιαγραφές το οποίο αφού καταγράψει λεπτομερώς τις υπάρχουσες ανάγκες και δυνατότητες θα προτείνει τις αναγκαίες και επιτρεπτές δράσεις για κάθε περιοχή. Οι προτάσεις του σχεδίου αυτού θα πρέπει να είναι σεβαστές από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.
5. Διαβούλευση για τη δυνατότητα και σκοπιμότητα δημιουργίας ενός φορέα διαχείρισης περιαστικών δασών του Λεκανοπεδίου.
6. Συνεργασία του Δημοσίου με τους όμορους Δήμους για την αντιμετώπιση των παράνομων διεκδικητών - καταπατητών.
7. Υποστήριξη κοινωνικών ομάδων που σκοπό έχουν την διάσωση και προστασία χώρων πρασίνου και οργάνωση επικοινωνιακής στρατηγικής των εμπλεκόμενων

φορέων προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν όλοι οι πολίτες για τη σημασία των χώρων πρασίνου.

8. Διεκδίκηση κονδυλίων από την πολιτεία για τη διάσωση χώρων πρασίνου μέσω απαλλοτρίωσης

Προστασία δασών

Στην εισήγηση-μελέτη του ο Γιάννης Κουρής, μεταξύ άλλων, τονίζει ότι η ισχύουσα δασική νομοθεσία με τις περίπλοκες, αποσπασματικές και πολλές φορές αντιφατικές ρυθμίσεις στο καθεστώς που διέπει τα δάση και τις δασικές εν γένει εκτάσεις και ιδιαίτερα στο ιδιοκτησιακό, έχει οδηγήσει στη μη ικανοποιητική προστασία του δασικού χώρου και στη διαιώνιση των ιδιοκτησιακών εκκρεμοτήτων για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Είναι γνωστές οι αμφισβητήσεις τόσο επί του **δασικού ή μη χαρακτήρα** των εκτάσεων, όσο και επί του **ιδιοκτησιακού καθεστώτος** από το οποίο αυτές διέπονται. Οι διαρκείς αυτές αμφισβητήσεις με τις χρονοβόρες διαδικασίες που αντιμετωπίζονται, οι ατέρμονες δίκες και οι λοιπές διοικητικές ρυθμίσεις, που έχουν ως αποτέλεσμα την υπέρμετρη απασχόληση υπηρεσιών και δικαστηρίων και την πολυετή ταλαιπωρία των πολιτών, επενεργούν ανασταλτικά στην αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας και στην αποτελεσματική προστασία των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων. Η επίλυση των ιδιοκτησιακών διαφορών είτε με τη διοικητική αναγνώριση είτε με τη δικαστική διαδικασία, είναι υπόθεση ιδιαίτερα χρονοβόρα που σε πολλές περιπτώσεις διαρκεί και πέραν της 15ετίας, με αποτέλεσμα οι υπηρεσίες και τα δικαστήρια να βρίσκονται σε συνεχή και ατέρμονη απασχόληση. Οι μέχρι σήμερα νομοθετικές ρυθμίσεις δεν οδήγησαν στην ουσιαστική αντιμετώπιση της δημιουργηθείσας κατάστασης, καθόσον:

α) Ο ν. 248/1976 «Περί φύλλου καταγραφής, Μητρώου ιδιοκτησίας και οροθεσίας των δασικών εκτάσεων και προστασίας των Δημοσίων Δασικών Εκτάσεων» (Α 6), δεν κατόρθωσε να οδη-

γήσει στην κατάρτιση δασικού κτηματολογίου και περιορίστηκε μόνο στη στατική απογραφή των αξιούμενων εμπορευμάτων δικαιωμάτων επί των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων, τα οποία τελικά εμφανίζονται σε ένα κτηματικό χάρτη και ένα κτηματολογικό πίνακα.

β) Ο ν. 998/1979 δεν αντιμετώπισε επίσης το ιδιοκτησιακό θέμα των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων. Στις ελάχιστες περιπτώσεις ρυθμίσεως τέτοιου είδους θεμάτων (π.χ. ρητινευόμενα δάση, αναδασωθέντες αγροί, κλπ.) περιέλαβε διατάξεις περίπλοκες, χρονοβόρες και δύσκαμπτες με αποτέλεσμα οι περισσότερες από αυτές να μένουν αδρανείς.

Από το συνδυασμό των ισχυουσών διατάξεων (δασική νομοθεσία, Σύνταγμα), ο δασικός χώρος προσδιορίζεται :

- από τις εκτάσεις που σήμερα είναι δασικές και
- από εκείνες που ήταν δασικές στο παρελθόν και καταστράφηκαν ή εκχερσώθηκαν παράνομα (άρθρο 117 παρ. 3 του Συντάγματος).

Είναι συνεπώς ευνόητο, ότι ο προσδιορισμός του δασικού χώρου απαιτεί μία έρευνα στο παρελθόν για να διαπιστωθεί ποιες εκτάσεις απώλεσαν τη δασική τους μορφή. Η εμπειρία σχετικά με την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 117 του Συντάγματος, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αυτή η υποχρεωτική έρευνα, για να έχει αποτέλεσμα, θα πρέπει να βασιστεί σε ένα υλικό που θα απεικονίζει τη βλαστητική κατάσταση των εκτάσεων στο παρελθόν. Απώτερο τέτοιο υλικό, που καλύπτει όλο τον ελλαδικό χώρο, είναι η αεροφωτογραφία του 1945. Ο συνδυασμός δύο αεροφωτογραφιών, μιας παλαιάς (π.χ. 1945) και μιας πρόσφατης (π.χ. 1990) φωτοερμηνευτικά μπορεί να αποδώσει:

- Τις εκτάσεις που ήταν και παρέμειναν δασικές.
- Τις εκτάσεις που εκχερσώθηκαν στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε και
- Τις εκτάσεις που αναδασώθηκαν στο διάστημα που μεσολάβησε.

Εάν γίνουν γνωστές οι εκτάσεις που εκχερσώθηκαν, είναι εύ-

κολο να ελεγχθεί το νόμιμο ή όχι της εκχέρωσης, ώστε να αποκαλυφθούν οι καταπατητές.

Για την καταστροφή του δασικού πλούτου ο **Κ. Μενουδάκος**, Αντιπρόεδρος του ΣΤΕ τονίζει ότι πολλές φορές οφείλεται σε ανεύθυνη και παράνομη συμπεριφορά πολιτών, σε παραβίαση των υπηρεσιακών καθηκόντων υπαλλήλων της δασικής υπηρεσίας και άλλων κρατικών υπηρεσιών ή σε ενέργειες και παραλείψεις της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Αξιοποίηση δασών και πρασίνου

Στην εισήγηση-μελέτη του ο κ. Νίκος Κασκαβέλης μεταξύ άλλων τονίζει:

«Το θέμα της προστασίας του περιβάλλοντος και ειδικότερα του πρασίνου και των δασών, αποτελεί καίριο θέμα και πρωταρχικό ζητούμενο της κοινωνίας, ειδικά στην εποχή μας. Το θεσμικό πλαίσιο και τα νομικά «εργαλεία» υπάρχουν σε αφθονία (από τις διατάξεις του ελληνικού Συντάγματος, μέχρι πλήθος Νόμων και εξειδικευμένων διαταγμάτων και αποφάσεων), ενώ κρίσιμο ρόλο θεματοφύλακα της όποιας αυθαιρεσίας της Διοίκησης σε βάρος του εναπομεινάντος υπερπολύτιμου και ζωτικής σημασίας αυτού πόρου, διαδραματίζει διαχρονικά το **Συμβούλιο της Επικρατείας** και ειδικά μέσα από τη νομολογία του Ε' Τμήματός του.

Είναι όμως επίσης γεγονός πως το ΣΤΕ επιδεικνύει ορισμένες φορές έναν **«υπερβάλλοντα ζήλο»** στην άσκηση των καθηκόντων του, που εκφράζεται μέσα από έναν νομικισμό και στενή ερμηνεία των κειμένων διατάξεων, χωρίς διάθεση για ευρύτερη ματιά και ερμηνεία τους που ενδεχομένως να είχε ευεργετικότερες συνέπειες στην κοινωνία, δηλαδή στο **δημόσιο συμφέρον**.

Η ιδιαίτερη αναφορά εδώ αφορά στις περιπτώσεις του περιστασιακού πρασίνου και την ενδεχόμενη επιθυμία της Διοίκησης να εντάξει με κάποιο τρόπο στην καθημερινή ζωή της εκά-

στοτε πόλης και των κατοίκων της ένα μέρος από το Πράσινο που την περικλείει ή βρίσκεται μέσα στα όριά της. Η επιθυμία της δηλαδή να διευκολύνει αφενός την πρόσβαση των πολιτών στους χώρους πρασίνου και αφετέρου να δημιουργήσει την κατάλληλη στοιχειώδη υποδομή για την καλύτερη απόλαυση των προτερημάτων της άμεσης εγγύτητας στο φυσικό περιβάλλον, που τόσο λείπει από το σύγχρονο άνθρωπο και ειδικά από τη νεολαία των αστικών περιοχών.

Στην προσπάθειά της αυτή αρκετές είναι οι φορές πως οι πρωτοβουλίες της Διοίκησης «σκοντάφτουν» στις αντιδράσεις μεμονωμένων ατόμων που για διάφορους λόγους έχουν αντίθετη άποψη και βρίσκουν στήριγμα στη δεδομένη ευαισθησία του ΣΤΕ γύρω από το ζήτημα και την ενεργοποιούν προς ίδιον όφελος, στηριζόμενα σε διατάξεις του **πολυδαιδαλου** θεσμικού πλαισίου και ερμηνείες τους που εξυτηρετούν αυτόν ακριβώς το σκοπό. Αυτό φυσικά ουδόλως σημαίνει πως η Διοίκηση πράττει πάντα με τρόπο άμεμπτο ή επαρκώς επεξεργασμένο και τεκμηριωμένο. Στις περιπτώσεις αυτές το ΣΤΕ, ορθώς και σύμφωνα με την ιστορία και την αποστολή του επιτελεί το δημοκρατικό και επιστημονικό του καθήκον και ακυρώνει τις σχετικές υπερβάσεις - παραβάσεις. Απλώς, μερικές φορές, είναι γεγονός πως θα μπορούσε να υιοθετηθεί από την πλειοψηφία των δικαστών (μια και οι μειοψηφίες σχεδόν πάντα υφίστανται) μια διαφορετική ερμηνεία και προσέγγιση των θεμάτων, που θα διευκόλυνε το έργο της **εκλεγμένης δημοτικής Διοίκησης**, στις περιπτώσεις αποδεδειγμένης και εύλογης **θεραπείας του δημοσίου συμφέροντος** και όταν είναι προφανείς οι ωφέλειες για το κοινωνικό σύνολο».

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ επισημαίνει ότι επιδίωξη της Πολιτείας πρέπει να είναι η επίσκεψη και παραμονή των πολιτών στα δάση, δασικές εκτάσεις και χώρους πρασίνου. Αυτό επιτυγχάνεται όταν οι χώροι αυτοί γίνονται τόπος αναψυχής και περιπάτου και παρέχονται στους πολίτες οι δυνατότητες για ήπιες πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες.

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ εκτιμά ότι η παραχώρηση από το δήμο ή το δημόσιο της χρήσης κοινόχρηστου χώρου σε πλατεία, πεζοδρόμιο, δασική έκταση κλπ. πρέπει να έχει ως γνώμονα την εξυπηρέτηση των πολιτών. Το δικαίωμα όμως αυτό πρέπει να ασκείται με μεγάλη προσοχή και λελογισμένα ώστε όχι μόνο να μη αναιρείται ο σκοπός του κοινόχρηστου χώρου αλλά να μη παραβλάπτεται και η αισθητική. Η παραχώρηση επίσης δεν πρέπει να παρεμβάλλει εμπόδια και προσκόμματα στους πολίτες για τη χρήση του κοινόχρηστου χώρου.

Ο Δήμος οφείλει να επιμελείται τους χώρους πρασίνου και τις πλατείες, να τοποθετεί παγκάκια, να διαμορφώνει δρομάκια και χώρους περιπάτου και αναψυχής, να φτιάχνει παιδικές χαρές, παιδοτόπους και χώρους ήπιας άθλησης ως και απλά αναψυκτήρια.

Κεφάλαιο τέταρτο

ΑΙΓΙΑΛΟΣ - ΠΑΡΑΛΙΑ

Ελεύθερη και απρόσκοπτη προσπέλαση των πολιτών

Τη «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» απασχόλησε το μεγάλο θέμα «Αιγιαλός και Παραλία», η προστασία τους από αυθαίρετες καταπατήσεις και η εξασφάλιση της ελεύθερης πρόσβασης των πολιτών.

Η αντιμετώπιση του θέματος, που απασχολεί ολόκληρη τη χώρα, εμφανίζεται λίαν δυσχερής στην Αττική, οι ακτές της οποίας υφίστανται τις κατακτητικές επιθέσεις ιδιωτικών συμφερόντων. Τα ιδιωτικά αυτά συμφέροντα εμφανίζονται πολύ ισχυρά και έχουν την ανοχή ή στήριξη διαφόρων κρατικών φορέων. Παράδειγμα αποτελεί η ακτή του Σαρωνικού.

Κακή χρήση των ακτών γίνεται και από φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης όταν επικρατούν οικονομικά κριτήρια. Τονίζεται ότι η νομοθεσία επιτρέπει την παραχώρηση της απλής χρήσης του αιγιαλού για την άσκηση δραστηριοτήτων που εξυπηρετούν τους λουόμενους ή την αναψυχή των πολιτών, η χρήση όμως αυτή σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται να αναιρεί τον κοινόχρηστο χαρακτήρα του χώρου.

Οι ακτές, δηλαδή ο αιγιαλός και η παραλία, αποτελούν ευπαθή οικοσυστήματα και απολαμβάνουν τη συνταγματική προστασία του άρθρου 24 του Συντάγματος. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει αποφανθεί ότι «η διαχείριση των παράκτιων οικοσυστημάτων πρέπει να γίνεται κατά τρόπον ώστε να διασφαλίζεται η διατήρηση της μορφολογίας των ακτών, η ακεραιότητα της ακτογραμμής, η ανάδειξη της αισθητικής του τοπίου, η διατήρηση του φυσικού της προορισμού καθώς και η ελεύθερη και ακώλυτη πρόσβαση των πολιτών σε αυτές».

Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ» με βάση τη μελέτη-εισήγηση της Βίκυς Καραγεώργου και την εισήγηση του Νίκου Κασκαβέλη έλαβε (4 Νοεμβρίου 2008) την παρακάτω απόφαση, στην οποία εκτός των άλλων επισημαίνεται ότι όπλο για την προστασία του αιγιαλού θα αποτελέσει και η κύρωση από τη χώρα μας του Πρωτοκόλλου της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου. Επισημαίνεται επίσης η ανάγκη δημιουργίας Υπηρεσίας άμεσης κατεδάφισης αυθαιρέτων σε αιγιαλούς, ακτές, δάση κλπ., η αναγνώριση σε κάθε πολίτη του δικαιώματος να ζητεί δικαστική προστασία για καταπάτηση αιγιαλού ή παραλίας ως και σε παρεμπόδιση της ελεύθερας προσπέλασης και χρήσης τους (ΣΗΜ. αντίγραφο της μελέτης της Βίκυς Καραγεώργου στάλθηκε και στην Υπουργό ΠΕΚΑ κ. Τίνα Μπιρμπίλη).

Απόφαση

Ο αιγιαλός και η παραλία είναι σύμφωνα με το Σύνταγμα χώροι κοινόχρηστοι. Ο χαρακτήρας του κοινόχρηστου δεν μπορεί να αναιρεθεί ή να παραβιαστεί με νόμο,

διάταγμα ή κυβερνητική απόφαση. Ως κοινόχρηστος χώρος, ο αιγιαλός δεν μπορεί να υπολογίζεται στο συντελεστή δόμησης των όμορων γηπέδων.

Η Πολιτεία πρέπει σε κάθε περίπτωση να εξασφαλίζει την **ελεύθερη, άνετη και απρόσκοπτη** προσπέλαση των πολιτών στον αιγιαλό και την παραλία.

- Κτίσματα, περιφράξεις κλπ. δεν μπορούν να εμποδίζουν την πρόσβαση των πολιτών στη θάλασσα. Η Δημοτική Αρχή πρέπει να έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση διάνοιξης προσβάσεων δια μέσου των ιδιοκτησιών που παρεμποδίζουν την προσπέλαση (είτε αυτές ανήκουν σε κάποιο φορέα του Δημοσίου είτε σε ιδιώτες).

- Να εφαρμοστεί και στην πράξη η αρχή ότι η παραχώρηση δικαιώματος απλής χρήσης του αιγιαλού και της παραλίας σε καμιά περίπτωση δεν αναιρεί τον κοινόχρηστο χαρακτήρα του χώρου αυτού και δεν μπορεί να εμποδίζει την πρόσβαση των πολιτών.

- Με νομοθετική ρύθμιση επιβάλλεται να προβλεφθεί ότι κάθε σύμβαση παραχώρησης χρήσης αιγιαλού θα πρέπει να **διασφαλίζει τον κοινόχρηστο χαρακτήρα του παραχωρούμενου χώρου** και η μη τήρηση του όρου αυτού να επικφέρει την **ανάκληση της παραχώρησης**. Σε περίπτωση ανοχής της παράβασης του όρου αυτού θα πρέπει να **αφαιρείται από τον υπεύθυνο φορέα η διαχείριση του αιγιαλού και της παραλίας**.

- Στις παραχωρήσεις σε ξενοδοχειακές μονάδες, κάμπινγκ, κέντρα αναψυχής, κλπ. και γενικότερα επαγγελματικά καταστήματα με πρόσοψη στον αιγιαλό θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα, ώστε να μην δημιουργείται ενιαία επαγγελματική ζώνη που θα υπερβαίνει τα 100 μέτρα. Στόχος η διασφάλιση της απρόσκοπτης πρόσβασης των πολιτών στον αιγιαλό.

- Είναι επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας ενιαίας **Υπηρεσίας Κατεδάφισης αυθαιρέτων** σε κοινόχρηστους

χώρους (αιγιαλούς, παραλίες, δάση κλπ) με στόχο την άμεση και με συνοπτικές διαδικασίες κατεδάφιση κάθε αυθαίρετου στους χώρους αυτούς.

- Τα παράκτια οικοσυστήματα, που συνιστούν πολύτιμο φυσικό πόρο, πρέπει να ανήκουν στο Υπουργείο Περιβάλλοντος. Είναι απαράδεκτο να ανήκουν στο Υπουργείο Οικονομικών, το οποίο τα διαχειρίζεται με «οικονομίστικη» λογική.

- Σημαντικό νομικό όπλο για την προστασία του αιγιαλού και της παραλίας θα αποτελέσει η κύρωση από τη χώρα μας του **Πρωτοκόλλου της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου** και η άμεση εφαρμογή του.

- Εισηγούμαστε να αναγνωριστεί το δικαίωμα σε κάθε πολίτη-κάτοικο να ζητεί τη **δικαστική προστασία** για καταπάτηση αιγιαλού και παραλίας ή παρεμπόδιση στους πολίτες της ελεύθερης χρήσης τους με βάση και το συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα στο περιβάλλον (άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος).

Στο παραλιακό μέτωπο του Σαρωνικού, τονίζει ο Νίκος Κασκαβέλης, καταστρατηγούνται συστηματικά και με ανοχή ή και συμμετοχή κρατικών Υπηρεσιών οι διατάξεις χρήσης της παραλιακής ζώνης. Σε πολλά τμήματα είναι δυσχερής ή και αδύνατη η προσπέλαση των πολιτών στον αιγιαλό και τη θάλασσα. Στα τμήματα αυτά με ευθύνη της Πολιτείας καταστρατηγείται η συνταγματική διάταξη ότι η παραλία και ο αιγιαλός είναι κοινόχρηστοι χώροι.

Στη **Γλυφάδα** έγινε γνωστό ότι τα «Τουριστικά Ακίνητα» παραχωρούν τη χρήση της παραλίας στο Δήμο και τους πολίτες. Αποδείχτηκε όμως, ότι η παραχώρηση αφορά το δικαίωμα του Δήμου να τοποθετεί ξύλινους διαδρόμους πρόσβασης της θάλασσας για έξι μήνες το χρόνο!

Στο **Ελληνικό** τα «Ολυμπιακά Ακίνητα» προχωρούν στην οικοδόμηση κτηρίων συνολικής έκτασης 64.800 τ.μ. παραλίας για δημιουργία ξενοδοχείου, εμπορικού κέντρου κλπ., ενώ παράνομα

λειτουργεί και πίστα «café».

Εισηγούμαστε να εφαρμοστεί το Π.Δ. 5/ 2004που προβλέπει το κλείσιμο των επιχειρήσεων που λειτουργούν στην παραλία μέχρι το 2009.

Κεφάλαιο πέμπτο

ΔΕΚΑΕΞΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ για την αποκατάσταση της Αττικής γης

Μετά τις μεγάλες πυρκαγιές - εμπρησμούς του θέρους 2009, οπότε κήκαν δεκάδες χιλιάδες στρέμματα δασών της Αττικής, η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ, εκφράζοντας ως τόνισε την κοινωνία, προχώρησε σε βάθος μελέτη του όλου προβλήματος και κατέληξε σε δέκα έξι (16) θέσεις «για το μέλλον του Λεκανοπεδίου και ολόκληρης της Αττικής». Επεσήμανε το γεγονός ότι με τις φωτιές επλήγησαν ιδιαίτερα νευραλγικές περιοχές, όπου η αξία της γης που χρησιμοποιείται για οικοδόμηση έχει αυξηθεί υπέρμετρα, γεγονός που δίνει την εντύπωση ότι η Πολιτεία αδυνατεί να αντιμετωπίσει την αυθαίρετη δόμηση στα δάση ευνοώντας τις συνεχείς επεκτάσεις του αστικού ιστού σε βάρος του περιβάλλοντος. Πολλές φορές η ίδια η Πολιτεία ανέχεται και εγκρίνει τη δόμηση αυτή.

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ στη συνέχεια των 16 προτάσεων της καταλήγει με τη διαπίστωση ότι υπό το φως της ραγδαίας περιβαλλοντικής υποβάθμισης της Αττικής με αποκορύφωμα τις μεγάλες πυρκαγιές της Πάρνηθας (Ιούνιος 2007) και των δασών της Β.Α. Αττικής (θέρος 2009) είναι απολύτως αναγκαία η εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου περιβαλλοντικής ανασυγκρότησης και αποκατάστασης της Αττικής

με ριζικό επαναπροσδιορισμό προτεραιοτήτων και κεντρικό άξονα την αυστηρή προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την χωρίς εξαιρέσεις και παρεκ-

κλίσεις διακοπή της επέκτασης του αστικού ιστού.

Στην απόφασή της (1^η Σεπτεμβρίου 2009) η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ αναφέρεται στο γεγονός ότι στη βιβλική καταστροφή της Αττικής κήκαν χιλιάδες στρέμματα με εκατοντάδες χιλιάδες δέντρα. Μεγάλες εκτάσεις «καμένου» βρίσκονται πια εκεί που πριν από λίγες μέρες ήταν δάσος. Κήκαν τα δάση που συγκρατούν τα εδάφη και το νερό της βροχής, απορροφούν τους ρύπους, φιλοξενούν τα οικοσυστήματα και αποτελούν παράγοντες ισορροπίας για τη φύση.

Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής των κατοίκων της Αττικής είναι σοβαρότατες, καθώς, ως συνέπεια της καταστροφής των δασών, θα επηρεασθεί αρνητικά το μικροκλίμα της περιοχής με άνοδο της θερμοκρασίας, θα επιδεινωθεί η ποιότητα της ατμόσφαιρας με αύξηση των ρύπων, θα υπάρξουν επιπτώσεις στους υδατικούς πόρους και πλημμυρικά φαινόμενα, ενώ το έδαφος απειλείται με διάβρωση και ερημοποίηση. Το μέλλον διαγράφεται δυσοίωνα καθώς η κλιματική αλλαγή αναμένεται να επιτείνει ακόμη περισσότερο αυτά τα φαινόμενα.

Για την καταστροφή αυτή υπάρχουν βέβαια ευθύνες και υπεύθυνοι.

Στην απόφαση τονίζεται ότι σκοπός της ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ είναι να συμβάλει «στη γρηγορότερη και κατά το δυνατόν ευρύτερη αποκατάσταση της Αττικής γης και στην κατά το δυνατόν αρτιότερη οργάνωση της Πολιτείας για την αντιμετώπιση μελλοντικών πυρκαγιών».

Επισημαίνεται κατ' αρχήν ότι η αποκατάσταση των δασών αλλά και η οργάνωση της Πολιτείας απαιτούν μακροχρόνιο προγραμματισμό και μακροπρόθεσμες επενδύσεις, γεγονός που επιβάλλει την υιοθέτηση **εθνικής αειφόρου δασικής πολιτικής**».

Προτάσεις

1. Άμεση κήρυξη ως αναδασωτέων όλων των περιοχών που κήθηκαν. Όπου υπήρχαν τμήματα γεωργικών εκτάσεων θα πρέπει να γίνει σαφής προσδιορισμός τους για να σταματήσει η μέθοδος των παράνομων εκχερνώσεων, καταπατήσεων και κατασκευής αυθαίρετων κτισμάτων.

Άμεση αναστολή έκδοσης οικοδομικών αδειών και εκτέλεσης οικοδομικών εργασιών μέχρι την κύρωση των δασικών χαρτών. Ούτε ένα τετραγωνικό μέτρο καμένης ή καταπατημένης δασικής έκτασης να μη γίνει τσιμέντο.

2. Άμεσα αντιδιαβρωτικά και αντιπλημμυρικά έργα στις καμένες περιοχές για να περιοριστούν όσο το δυνατόν οι δυσμενείς συνέπειες των δασικών καταστροφών.

3. Αναδάσωση των καμένων εκτάσεων. Ενίσχυση και ανάπτυξη των δασικών φυτωρίων. Επισημαίνεται ότι τα τελευταία χρόνια μειώνονται σταθερά οι εκτάσεις που αναδασώνονται ενώ απαξιώνονται τα δασικά φυτώρια. Μειώνεται η παραγωγή τους την ώρα που αυξάνονται σε μεγάλο βαθμό οι καμένες εκτάσεις.

4. Αναθεώρηση και ανασύνταξη του νέου υπό διαβούλευση Ρυθμιστικού Σχεδίου με κεντρικό άξονα την ανασυγκρότηση και προστασία των δασικών οικοσυστημάτων και γενικότερα του φυσικού περιβάλλοντος.

5. Κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης και σταμάτημα όλων των επεκτάσεων σχεδίων πόλεως στην Αττική.

6. Δημιουργία νέου, ενιαίου και αυστηρότερου θεσμικού πλαισίου προστασίας των ορεινών όγκων και των περιαστικών δασών της Αττικής. Κήρυξή τους ως προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με τα άρθρα

18, 19 και 21 του νόμου 1650/1986 για την προστασία του περιβάλλοντος.

7. Σύνταξη Δασολογίου με κύρωση των δασικών χαρτών που έχουν ήδη συνταχθεί και δημιουργία Εθνικού Κτηματολογίου, όπως επιβάλλει το Σύνταγμα.

Υπενθυμίζεται ότι η σύνταξη Κτηματολογίου είχε προβλεφθεί από τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους (Διάταγμα του 1836).

8. Δημιουργία και ενεργοποίηση ενιαίου φορέα για την κατεδάφιση των αυθαιρέτων.

9. Άμεση και χωρίς διοικητικές διαδικασίες κατεδάφιση κάθε νέου αυθαιρέτου στα δάση και στις καμένες εκτάσεις. Εκτέλεση όλων των μέχρι σήμερα υφιστάμενων αποφάσεων κατεδάφισης αυθαιρέτων κατασκευών.

10. Δημιουργία Ενιαίου Φορέα Δασοπροστασίας με διευρυμένες και νομοθετικά κατοχυρωμένες αρμοδιότητες, εξουσίες και ευθύνες. Σε αυτόν θα συμμετέχουν, με θεσμοθετημένο ρόλο, η Δασική Υπηρεσία, η Πυροσβεστική Υπηρεσία, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, η Πολιτική Προστασία και οι Εθελοντές.

11. Εκπόνηση εθνικού σχεδίου πρόληψης και αντιμετώπισης των δασικών πυρκαγιών από τον Ενιαίο Φορέα Δασοπροστασίας που θα πρέπει να στελεχωθεί με επιστημονικό και ειδικό προσωπικό φύλαξης των δασών και θα αξιοποιεί τις σύγχρονες τεχνολογίες για την πρόληψη και καταστολή των πυρκαγιών.

12. Υποβολή ετήσιας έκθεσης και απολογισμός πεπραγμένων σχετικά με την προστασία και την αποκατάσταση των δασών και του φυσικού περιβάλλοντος γενικότερα, στη Βουλή από τα αρμόδια Υπουργεία.

13. Επιδίωξη της κοινωνικής συμμετοχής και ενίσχυση του εθελοντισμού για την πρόληψη, προκαταστολή και καταστολή των δασικών πυρκαγιών καθώς και

την αναδάσωση των καμένων εκτάσεων.

Οργάνωση των εθελοντών, εκπαίδευση και εξοπλισμός τους.

14. Αξιοποίηση του στρατού για τη φύλαξη των δασών και την πρόληψη των πυρκαγιών.

15. Οι τελευταίες καταστροφές καθιστούν ακόμη πιο επιτακτική την άμεση αποδοχή των αποφάσεων της «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ», που αποτελούν και θέματα λαϊκών κινητοποιήσεων, όπως η θεσμοθέτηση και υλοποίηση των πάρκων στο Γουδί, στο πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού, στα Στρατόπεδα στο Χαϊδάρι και στους Αγ. Αναργύρους, στα Τουρκοβούνια κλπ.

16. Η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ για το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» ζητεί από όλες τις πολιτικές δυνάμεις να στηρίξουν και να επιβάλλουν την εφαρμογή ενός σύγχρονου μακρόπνοου προγράμματος οργάνωσης και συντονισμού του αντιπυρικού αγώνα με μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Να εφαρμόσουν μια εθνική αειφορική δασική πολιτική και να μην περιοριστούν στην έκδοση «πορισμάτων», όπως έγινε με το πόρισμα της Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής του 1993.

Εν όψει των βουλευτικών εκλογών της 4^{ης} Οκτωβρίου 2009, η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ επιζήτησε να επισκεφτεί τους προέδρους των πολιτικών κομμάτων για να τους γνωστοποιήσει τις θέσεις και προτάσεις της για την Αττική, όπως αυτές διατυπώνονται στη σχετική απόφασή της με τις 16 προτάσεις.

Τελικά οι Πρόεδροι και οι Πρυτάνεις των 12 Φορέων της ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ έγιναν δεκτοί από τον Πρόεδρο του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης ΠΑΣΟΚ κ. Γεώργιο Παπανδρέου. Η συνάντηση έγινε την 19^η Σεπτεμβρίου.

Σήμερα διαπιστώνεται ότι πολλές από τις παραπάνω προτάσεις όχι μόνο υιοθετήθηκαν από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), αλλά και περιελήφθησαν σε νόμους του κράτους. Άλλες επίσης προτάσεις οδεύουν προς υλοποίηση ενώ εμφανής είναι η αποδοχή της πρότασης για ένα σχέδιο αποκατάστασης της Αττικής με ριζικό επαναπροσδιορισμό προτεραιοτήτων με κεντρικό άξονα την αυστηρή προστασία του περιβάλλοντος.

Κεφάλαιο έκτο

ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας

Θέμα συζήτησης αποτέλεσε για τη ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ (18 Νοεμβρίου 2008) η Πρόταση που υπέβαλε προς την Κυβέρνηση και τα Κόμματα η Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας με αντικείμενο το περιβάλλον. Οι προτάσεις αυτές κρίνεται ότι είναι σύμφωνες με το πνεύμα της ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ. Η εισήγηση και ανάλυση του κειμένου της Πρότασης της Ολομέλειας των Προέδρων έγινε από την Ιωάννα Κουφάκη, Πρόεδρο της Επιτροπής Περιβάλλοντος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών.

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ υιοθέτησε με μικρή τροποποίηση την πρόταση «1» που αναφέρεται στον προληπτικό έλεγχο από το ΣΤΕ της νομιμότητας των νομοσχεδίων και κανονιστικών διατάξεων που αφορούν άμεσα ή έμμεσα το φυσικό περιβάλλον, ενώ εξέφρασε διαφορετική άποψη της για την πρόταση «2», της ίδρυσης δηλ. ενιαίου φορέα για τη διαχείριση του εθνικού πλούτου (δασών, δασικών εκτάσεων, αιγιαλού κλπ.). Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ εκτιμά ότι έχει αποδειχθεί προβληματική η λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης 29 περιοχών της χώρας.

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ υιοθέτησε με περιορισμένες τροποποιήσεις τις υπόλοιπες προτάσεις της Ολομέλειας των Προέδρων με εξαίρεση την Πρόταση, που προβλέπει δήμευση των οργάνων και εγκαταστάσεων των ρυπογόνων επιχειρήσεων.

Με βάση το κείμενο της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας που περιέχει προτάσεις προς την Κυβέρνηση και τα πολιτικά Κόμματα, η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ έλαβε την παρακάτω

Απόφαση

1. Να θεσπιστεί προληπτικός έλεγχος νομιμότητας από το Συμβούλιο της Επικρατείας των Νομοσχεδίων και των κανονιστικών αποφάσεων που αφορούν άμεσα ή έμμεσα το φυσικό περιβάλλον. Ειδικότερα, να ορισθεί, ότι διατάξεις σχεδίων νόμων που αφορούν στο περιβάλλον δεν εισάγονται για ψήφιση στη Βουλή, αν δεν έχει προηγηθεί έλεγχος συνταγματικότητας από το αρμόδιο Τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας.
2. Να θεσπισθεί δικαίωμα του κάθε πολίτη, φορέα του δικαιώματος στο Περιβάλλον, να παρίσταται ως πολιτικώς ενάγων σε δίκες για εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος.
3. Η εκτός σχεδίου δόμηση να καταστεί εξαιρετικό μέτρο, όπως επιβάλλει το Σύνταγμα, και να πάψει η δόμηση κάθε είδους να αποτελεί κανόνα στις εκτός σχεδίου περιοχές, οι οποίες αποτελούν πολύτιμο απόθεμα για την επιβίωση των σημερινών και των μελλοντικών γενεών. Να καταργηθούν άμεσα οι παρεκκλίσεις αρτιότητας κάτω των τεσσάρων στρεμμάτων.
4. Να κυρωθούν άμεσα οι δασικοί χάρτες για όλη τη χώρα.
5. Να ιδρυθεί Ενιαία Υπηρεσία Κατεδάφισης Αυθαιρέτων όλων των κατηγοριών. Να κατεδαφίζονται άμεσα τα αυθαίρετα που ανεγείρονται σε δάση, δασικές εκτά-

σεις, αιγιαλούς, ορεινά τοπία, ευαίσθητα οικοσυστήματα και κοινόχρηστους χώρους.

6. Να υπάρξει άμεση αυστηροποίηση των προβλεπόμενων από την ισχύουσα νομοθεσία ποινών για πράξεις καταστροφής, ρύπανσης και υποβάθμισης του περιβάλλοντος και για εμπρησμό δασών.
7. Να δημιουργηθεί αυτοτελές Υπουργείο Περιβάλλοντος με ουσιαστικές αρμοδιότητες. Δεν νοείται τους αιγιαλούς να διαχειρίζεται το Υπουργείο Οικονομικών, τα δε δάση το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Εισαγγελέας Περιβάλλοντος

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ υιοθέτησε και δύο προτάσεις που αναφέρονται στη δημιουργία «Συνηγόρου του Περιβάλλοντος» και στη νομοθετική πρόβλεψη «Εισαγγελέα Περιβάλλοντος». Οι προτάσεις αυτές συζητήθηκαν κατά τη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε μεταξύ του Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών κ. Δημ. Παξινού και των Προέδρων των Δικαστικών Ενώσεων.

Απόφαση

Ζητείται να θεσπιστεί η δημιουργία «**Συνηγόρου του Περιβάλλοντος**» ως ανεξάρτητης αρχής με αποφασιστικό χαρακτήρα. Σε αυτή να ενσωματωθούν ελεγκτικοί μηχανισμοί (π.χ. επιθεωρητές περιβάλλοντος) και εμπειρογνώμονες, που με τις κρίσεις τους θα συνεισφέρουν στο δικαστικό έργο.

Ζητείται να νομοθετηθεί «**Εισαγγελέας Περιβάλλοντος**» που μέχρι σήμερα υπάρχει ως τίτλος, χωρίς να υπάρχει και οργανική θέση.

Κεφάλαιο έβδομο

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ και ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ χαιρέτισε τις πρωτοβουλίες των Δήμων και των Συνδέσμων, οι οποίοι κινητοποίησαν τους πολίτες, οργανώσεις, σωματεία κ.α. και πραγματοποίησαν προγραμματισμένες φυτεύσεις εκατοντάδων χιλιάδων δενδρυλλίων στη Πεντέλη, στον Υμηττό, στο Αιγάλεω, στα Τουρκοβούνια. Φυτεύτηκαν κυρίως περιοχές που είχαν καεί πρόσφατα ή και παλαιότερα.

Η μαζική και ενθουσιώδης προσέλευση στις φυτεύσεις κατέδειξε την ευαισθησία με την οποία οι πολίτες αντιμετωπίζουν τα προβλήματα του περιβάλλοντος και τη θέλησή τους να μετέχουν ενεργά στις δραστηριότητες που μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής του. Κατά χιλιάδες προσέρχονται κάτοικοι από όλη την Αττική να μετάρχουν στη γιορτή, στο πανηγύρι του φυτέματος. Οι γονείς είχαν μαζί και τα παιδιά τους που μαθαίνουν να αγαπάνε το πράσινο. Αυτή η μεγάλη ανταπόκριση στα προσκλητήρια των Δήμων δείχνει για μια ακόμα φορά ότι ο **εθελοντισμός** είναι ζωντανός στη χώρα μας. Ο εθελοντισμός αποτελεί ένα όπλο δυνατό, στο οποίο μπορεί και πρέπει να στηριχτεί η Πολιτεία στις όποιες προσπάθειές της για βελτίωση του περιβάλλοντος.

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι για την επιτυχία της αναδάσωσης σημαντική υπήρξε η στήριξη και προβολή των κινητοποιήσεων από το ραδιοτηλεοπτικό συγκρότημα του ΣΚΑΪ.

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ συμμετείχε σε όλες τις κινητοποιήσεις φυτέματος ενώ με μηνύματα καλούσε τους πολίτες να στηρίξουν ενεργά τις πρωτοβουλίες των Δήμων.

Κεφάλαιο όγδοο

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΟΜΜΑΤΩΝ και ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Μετά την εγκατάσταση της νέας Κυβέρνησης υπό τον κ. Γεώργιο Παπανδρέου οι Πρόεδροι και Πρυτάνεις των 12 Φορέων επισκέφθηκαν τον κ. **Ευάγγελο Βενιζέλο**, Υπουργό Εθνικής Άμυνας, και την κ. **Τίνα Μπιρμπίλη**, Υπουργό Περιβάλλοντος.

Στον κ. Ευ. Βενιζέλο οι Πρόεδροι και Πρυτάνεις έθεσαν το θέμα του Πάρκου Γουδή και των στρατοπέδων Χαϊδαρίου και Αγ. Αναργύρων, τα οποία θα πρέπει να παραχωρηθούν στους οικείους δήμους για να γίνουν χώροι πρασίνου, αναψυχής και ήπιας άθλησης. Ο Υπουργός απαντώντας στην Επιτροπή δήλωσε ότι προς το παρόν ευχερέστερη εμφανίζεται η αντιμετώπιση του Πάρκου Γουδή.

Στην κ. Τίνα Μπιρμπίλη οι Πρόεδροι και Πρυτάνεις έθεσαν υπόψιν όλες τις αποφάσεις και προτάσεις που μέχρι σήμερα έχει λάβει η «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ των 12 Φορέων για το Περιβάλλον» δηλώνοντας ότι με εμπιστοσύνη αναμένει την εφαρμογή ουσιαστικής και αποφασιστικής πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος. Η Υπουργός δήλωσε ότι επιθυμεί σταθερή συνεργασία με τη «ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ των 12 Φορέων για το Περιβάλλον».

Επίλογος

Η «Συνεργασία των 12 φορέων για το Περιβάλλον», αποτέλεσε πρότυπο και υπόδειγμα, που ανοίγει το δρόμο για σύγχρονες μορφές παρέμβασης στην πολυεπίπεδη και περίπλοκη σημερινή πραγματικότητα με τα σύνθετα προβλήματά της. Η «Συνεργασία», κινούμενη στο πεδίο της σύμπραξης της κοινωνίας πολιτών με κυβερνητικούς φορείς, αποτελεί ένα μοντέλο «καλής διακυβέρνησης» που μπορεί και πρέπει να έχει μιμητές σε

πολλά επίπεδα και για διαφορετικά θέματα. Η συνεχής διαβούλευση της κοινωνίας (εμπλεκόμενοι φορείς, ενεργοί πολίτες, ειδικοί τεχνοκράτες) με τα καθ' ύλην αρμόδια θεσμικά όργανα (γνωμοδοτικά και αποφασιστικά), αποδεικνύει ότι μπορεί να εξασφαλίζει καλύτερες και αριστερές λύσεις για σημαντικά και χρονίζοντα θέματα.

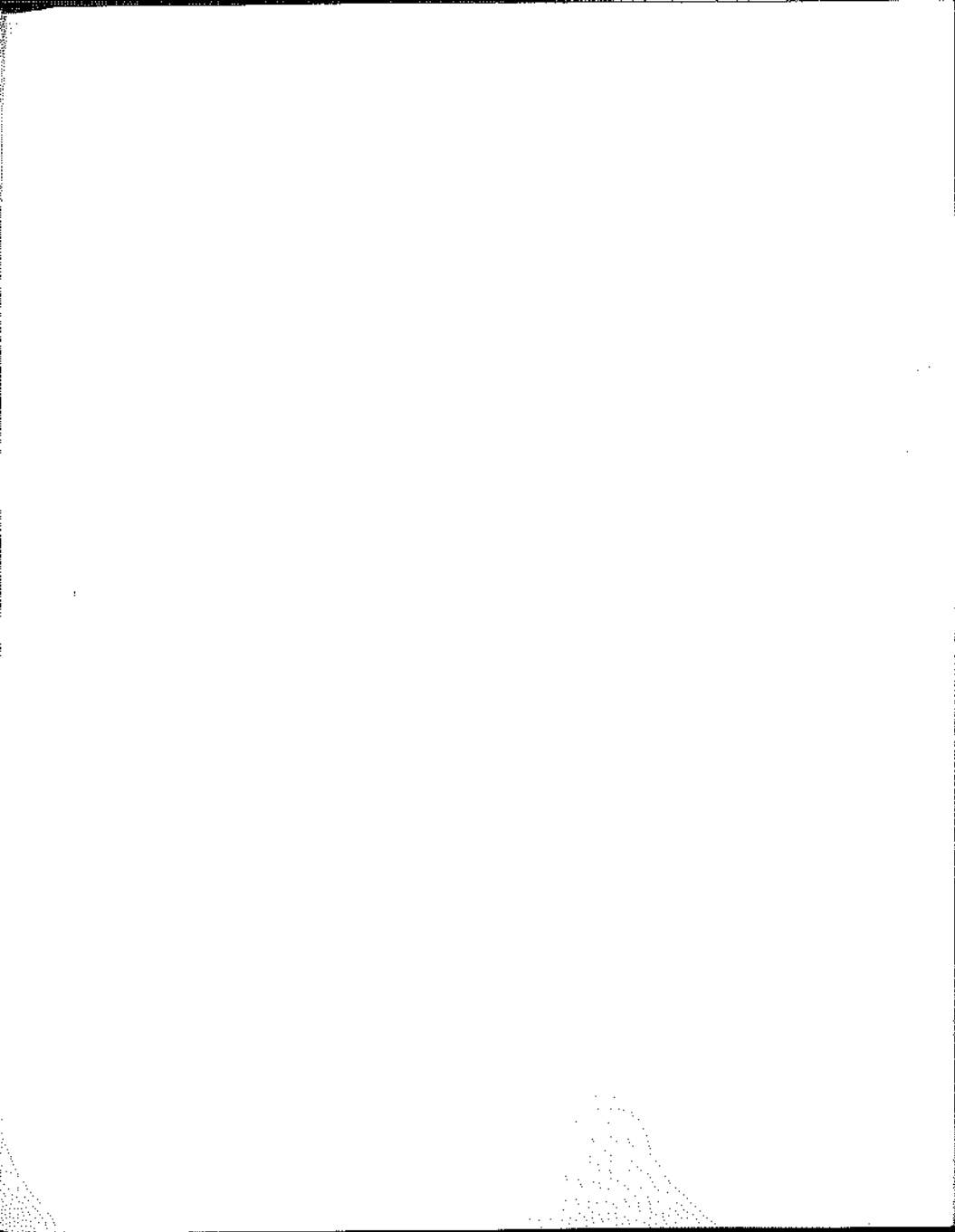
Η Συνεργασία, με την ολοκλήρωση του πρώτου κύκλου του έργου της και με την παγίωσή της στη συνείδηση αφενός της Πολιτείας, που βλέπει ότι μπορεί να προσβλέπει στην αξιόπιστη συνεργασία έγκριτων φορέων (για πρώτη φορά ενιαία συντονισμένων και με κοινή και ισχυρή βούληση) για την υποβοήθηση του δύσκολου έργου της, και αφετέρου των πολιτών που βρίσκουν έναν πολύτιμο σύμμαχο και πολλαπλασιαστή της διαπραγματευτικής ισχύος τους, μπορεί να αποκτήσει πάγια χαρακτηριστικά, να θεσμοθετήσει περαιτέρω τη λειτουργία της, ακόμα και να εξετάσει τη διεύρυνση της βάσης της με τη συμπερίληψη μεγαλύτερου αριθμού φορέων.

Εμείς καταθέτουμε σήμερα, με αίσθημα βαθιάς ηθικής ικανοποίησης, το προϊόν αυτό της εργασίας μας και το παραδίδουμε στους αρμόδιους φορείς με την ελπίδα και τη βεβαιότητα πως θα τύχει της αντιμετώπισης που του αρμόζει. Βραχυπρόθεσμος στόχος είναι η απόδοση σε όλους τους πολίτες των χώρων που δικαιωματικά τους ανήκουν, χώρων αναψυχής και πρασίνου που θα αναβαθμίσουν αισθητά το επίπεδο της ποιότητας της ζωής όλων μας, θα επιδράσουν ευεργετικά στην υγεία μας και θα ωφελήσουν συνολικά την οικονομία, με μια θεώρηση των «πράσινων» αυτών επενδύσεων ως αναγκαίων και παραγωγικών. Μακροπρόθεσμα η βούλησή μας είναι η συμβολή ακριβώς στην αλλαγή αυτής της νοοτροπίας και των σχετικών αντιλήψεων και πρακτικών για την αξιοποίηση περιοχών και την οικιστική οικοδόμηση και ανάπτυξη. **Μια ανάπτυξη που πρέπει να γίνεται με όρους επιστημονικούς, με όρους βιώσιμης ανάπτυξης και αισθητικής και γνώμονα τον άνθρωπο και την ποιοτική και αξιοπρεπή του διαβίωση.**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
Εισαγωγή	3
Το Μνημόνιο Συνεργασίας	5
Η Συντονιστική Επιτροπή	10
Κεφάλαιο πρώτο:	
ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΧΩΡΩΝ ΠΡΑΣΙΝΟΥ	15
Πάρκο Γουδή	16
Στρατόπεδα Δυτικής Αθήνας	21
Στρατόπεδο Χαϊδαρίου	21
Στρατόπεδο Αγ. Αναργύρων	22
Ελαιώνας	22
Γήπεδο Παναθηναϊκού	25
Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού	25
Πυρκάλ	27
Νομισματοκοπείο	28
Χώρος Αποστολικής Διακονίας	30
Χώρος ΕΘΙΑΓΕ	30
Άσος Ριζάρη	31
Υπογειοποίηση Προαστιακού Σιδηροδρόμου	31
Χώρος ΕΡΤ στο Δήμο Ιλίου	32
Κεφάλαιο δεύτερο:	
ΠΡΑΣΙΝΟ ΠΕΡΙΑΣΤΙΚΩΝ ΟΡΕΙΝΩΝ ΟΓΚΩΝ	33
α. Υμηττός	34
β. Πεντελικό Όρος	35
Αιγάλεω - Ποικίλο Όρος	36
Τουρκοβούνια	37
Κεφάλαιο τρίτο:	
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΓΗΣ	39
Περισσικά δάση και χώροι πρασίνου Διαχείρισή τους	41

Προστασία δασών	43
Αξιοποίηση δασών και πρασίνου	45
Κεφάλαιο τέταρτο:	
ΑΙΓΙΑΛΟΣ - ΠΑΡΑΛΙΑ	
Ελεύθερη προσπέλαση πολιτών	47
Κεφάλαιο πέμπτο:	
ΔΕΚΑΕΞΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	
για την αποκατάσταση της Αττικής γης	51
Κεφάλαιο έκτο	
ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ	
Προέδρων Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδας	56
Εισαγγελέας Περιβάλλοντος	58
Συνήγορος του Περιβάλλοντος	58
Κεφάλαιο έβδομο	
ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΑΣΩΣΗ	59
Κεφάλαιο όγδοο	
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΟΜΜΑΤΩΝ και ΥΠΟΥΡΓΩΝ	60
Επίλογος	60

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ 12 ΦΟΡΕΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ